

prosvetni delavec

List delavcev v vzgojnoizobraževalnih zavodih

Ljubljana, 31. januarja 1975 Leto XXVI Številka 2

Pločevina

„Eno samo tiho rožo
meni dala je pomlad . . .“ poje transistor v avtomobilu. V prvem, drugem, tretjem . . . stotem.
Soferji pa vozijo in spreminjajo trate in otroška igrišča v parkirišča. Pločniki, sprehajališča, ceste med gozdovi — vse postaja postelja in stol za ponos našega stoletja — za avtomobil.
Zaželimo si lepe besede, zaželimo si osrečujočega čustva — in odpremo transistor.
Zaželimo si zanosa, občutka moči, premoči — in pritisnemo na plin.
Cvetje tiho lega pod nagrbčene gume koles.
Kri tiho odteka s pločnikov, iz pljuč, z lic.
Tiho, vse tiše.
Samo motorji hrumijo.
In transistor vse glasneje prepeva: „Eno samo tiho rožo / meni dala je pomlad . . .“

JA-MA

Poklicni nazivi — kdaj?

Ker so delegati republiškega odbora Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja ter odbora za samoupravljanje pri zvezi sindikatov ugotovili, da je izredno veliko pripomb k vsebini tistega dela predloga samoupravnega sporazuma za osnovne šole, ki opredeljuje uvajanje poklicnih nazivov, so naložili izvršnemu odboru, naj skliče sestanek s predstavniki za šolstvo pristojnih organov v republiki, družbenopolitičnih organizacij in skupnih komisij udeležencev samoupravnega sporazumevanja o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov s področja šolstva. Uskladiti je treba stališča o uvajanju poklicnih nazivov v samoupravne sporazume. Na sestanku so sklenili predlagati strokovnim organom s področja vzgoje in izobraževanja, izobraževalni skupnosti, pedagoškemu inštitutu in skupnim komisijam, da v čim krajšem času izdelajo predlog sprememb in dopolnitev sistema delovnih nazivov. Hkrati naj izdelajo tudi merila, in sicer taka, ki bodo dosegljiva večini prosvetnih delavcev v republiki. Pri tem bodo smiselno upoštevali predloge za rešitve in ugotovitve delovne skupine pri republiški izobraževalni skupnosti ter skupne koordinacijske komisije za samoupravne sporazume o usmerjanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov za področje šolstva.

SINDIKAT DELAVCEV VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA SLOVENIJE
IN REPUBLIŠKI ODBOR

Franc Šali

Mladi in njihovi listi

(Odlomek iz razprave o mladinski periodiki)

Vprašanje mladinske periodike je zelo pomembno za našo družbo. Mislim, da smo na to opozorili tudi na našem lanskem polletnem sestanku, saj smo na 2. seji CK Zveze komunistov Slovenije namenili posebno vprašanje prav tisku, delovanju sredstev javnega obveščanja o uveljavljanju sklepov VII. kongresa ZKS in X. kongresa ZKJ. Takrat smo opozorili tudi na pomembnost mladinske periodike in na nekatera odprta vprašanja — tako idejna kot materialna.

Mislim, da se od tistih opozoril pa do danes ni kaj dosti spremenilo: še vedno nimamo ustrezne celostne ocene, ki bi bila lahko objektivna, trdna podlaga za politiko na tem področju. Kakor sem obveščen, si družbenopolitične organizacije prizadevajo, da bi čimprej spregovorili o mladinski periodiki z različnih vidikov: materialnih, samoupravnih, idejnih, organizacijskih — aktualno in seveda tako, da bi s celostno obravnavo izoblikovali izhodišča, na katerih bi temeljila naša konkretna politika; to bi skušali uresničiti v samoupravnih interesnih skupnostih. Seveda velja to tudi za druga področja publicistične dejavnosti — njihove delovne programe prav sedaj zbiramo pri Zvezi komunistov.

Če gledamo na otroške in mladinske liste z vsebinske plati ter s stališča, kakšne so možnosti za smotno urejanje in izhajanje, ugotovimo, kako je nujno nekatere stvari premagati, da bi se te možnosti izboljšale. Del te akcije izvaja Socialistična zveza delovnega ljudstva — zlasti kar zadeva stroške. Smo za normalno porazdelitev stroškov na različne subjekte — od pošte, proizvodnje papirja, do tiskarne. Začenjamo delne akcije, vendar na splošno problema še nismo zajeli. Področje publicistične dejavnosti in komunikacij samoupravno še ni uspešno organizirano. Nekatera vprašanja so še odprta. V podružbljanju politike tovrstne dejavnosti pa vendarle opazamo napredek: samoupravne interesne skupnosti so o tem že razpravljale. Vprašanje mladinske periodike bo vedno bolj aktualno v kulturni, izobraževalni skupnosti in drugih skupnostih. Mislim, da lahko k temu veliko pripomorejo poleg navedenih tudi najširše družbenopolitične organizacije, kot sta npr. Socialistična zveza in Zveza komunistov.

Ne smemo pa pozabiti tudi na druge družbenopolitične organizacije, ki so bližje mladim ljudem; mislim na Zvezo prijateljev mladine, Zvezo socialistične mladine in pionirsko organizacijo. Res da delajo v teh organizacijah povečini mladi, ki jih je treba še usmerjati in voditi. Toda prav oni lahko včasih veliko prispevajo s svojimi stališči k oblikovanju politike in odnosa do mladinske periodike v samoupravnih interesnih skupnostih.

Priznanja najprizadevnejšim

Na zavodu za šolstvo SRS so se 10. januarja zbrali na pri-srčnem tovariškem srečanju najprizadevnejši pri pripravi in izvedbi VI. zbora šolskih zadrug Jugoslavije. Nagajencem je spregovoril in se zahvalil za prizadevno delo pri zboru na osnovni šoli Jurij Dalmatin v Krškem predsednik zveznega koordinacijskega odbora za VI. zbor šolskih zadrug Jugoslavije Mihajlo Juhas, sekretar Ljudske tehnike Jugoslavije Batoš Vojinović pa je podelil zlata odličja in zapestne ure naslednjim tovarišem: Eli Ulrih-Ateni, sekretarki za prosveto in kulturo SRS, dr. Avguštinu Lahu, podpredsedniku IS Slovenije, Borisu Lipužiču, direktorju Zavoda za šolstvo SRS, Alojzu Gobcu, predsedniku koordinacijskega odbora, Pavlu Zado-bovškovi, tajnici koordinacijskega odbora ter Slavku Smerdelu, ravnatelju osnovne šole Jurij Dalmatin v Krškem in

članu koordinacijskega odbora. Odličja in denarna priznanja pa so prejeli: Milena Murnik, strokovna učiteljica na osnovni šoli J. Dalmatin v Krškem, Minka Unetič, učiteljica na osnovni šoli J. Dalmatin v Krškem, Rezika Pirc, članica Zveze prijateljev mladine, Elica Reckberger, predmetna učiteljica na osnovni šoli J. Dalmatin v Krškem, Majda Blažovič, pomočnica ravnatelja na osnovni šoli J. Dalmatin v Krškem, Rozika Cerovšek, predmetna učiteljica na osnovni šoli J. Dalmatin v Krškem, Alojz Prvinšek, član koordinacijskega odbora in Zveze organizacij za tehnično kulturo SR Slovenije, Rok Kržan, član koordinacijskega odbora, Jože Brilej, član koordinacijskega odbora in ravnatelj osnovne šole Podčetrtek, ter Janez Lovišček, član koordinacijskega odbora. Nagajencem priskrbo čestitamo!

T. D.

Vloga mladinske periodike v sedanji osnovni šoli in v prihodnji celodnevni šoli

Vez med poukom in prostim časom

V POGOVORU ZA OKROGLO MIZO SO SODELOVALI:

Franc ŠALI, član CK Zveze komunistov Slovenije, Majda POLJANSEK, predstavnica Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Zvone VERSTOVŠEK, predstavnik izobraževalne skupnosti Slovenije, Miro LUŽNIK, predstavnik zavoda za šolstvo, Andrej UJCIC, predstavnik republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, Olga VIPOTNIK, predstavnica Zveze prijateljev mladine Slovenije, Martina ŠIRCELJ, vodja Pionirske knjižnice v Ljubljani, Jože ŠMIT, urednik CICIBANA, Leopold SUHODOLČAN, urednik KURIRČKA, Valter SAMIDE, urednik PIONIRSKEGA LISTA in Draga TARMAN, urednica PIONIRJA.

Vprašanja, ki so usmerjala pogovor

1. Zavedamo se, da imajo mladinski listi pomembno vlogo pri vzgoji in izobraževanju mladega človeka. V času, ko prehajamo na celodnevno osnovno šolo, bo vsestranost pouka — tako v kulturnem kot znanstvenem smislu — še mnogo bolj potrebna. Pri tem nam lahko mladinska periodika veliko pomaga. Ali bi lahko uredniki opisali nekaj najpomembnejših področij, ki jih obravnavajo?
2. Koliko naši mladinski listi ustrezajo potrebam bralcev: tako po letih (ali razredih šolanja) kot po številu naročnikov glede na število šoloobveznih otrok?
3. Ali tudi pri mladinskih listih ločimo razvita in nerazvita območja, če pogledamo pregled

števila naročnikov po posameznih šolah v Sloveniji?

4. Nenehne podražitve ogrožajo liste in naročnike. V najtežjem položaju so mladi naročniki, saj ne morejo sami odločiti niti o tem, čemu se bodo odrekli: ali npr. nedeljskemu izletu ali svojemu listu.

Koliko in kako naša samoupravna družba pomaga mladinski periodiki? Ali se delegati zavedajo, da so subvencije na tem področju del tistega, za kar si prizadevamo: dati otrokom enake možnosti za šolanje in razgledanost.

Kaj lahko ob tem storijo družbenopolitične organizacije in ustanove?

Kaj lahko ukrenejo založbe in uredniki?

Uvod in utemeljitev pogovora

Stanje mladinskega tiska — tako po vsebinski, številčni (naročniški) in materialni plati — kot ga boste prikazali, bo nekakšna usmeritev za vse prosvetne delavce v vzgojno-izobraževalnih zavodih in osnovnih šolah: možnosti uporabe v vzgojno-izobraževalne namene, smisel širjenja listov, sočasno pa tudi osnova delegatom za nastopanje v samoupravnih interesnih skupnostih zavoljo materialne pomoči.

Naš smoter ni reševati položaj mladinske periodike, lahko pa razčistimo vprašanje, ali je primeren list otroku nujno potreben ali pa sodi pod pojem „razkošja“. V naši porabniški usmerjeni družbi smo se že tako navadili ločevati stvari na tiste, ki „se plačajo“ in one, ki se ne, da smo se nekoliko pokvarili: plača se predvsem tisto, kar takoj daje dober rezultat. Plača se postaviti sodobno šolo; ni pa vsem tako jasno, če se „zares plača“ dajati denar za čim boljše učitelje. Zares dober in poprečen učitelj se na

zunaj tako malo razlikujeta. Vsako minuto njunega dela pa ju nadzorujejo pravzaprav samo otroci.

Če dalje sledimo imperativu porabniške družbe, opazimo, da se pojavljajo celo vprašanja, ali se plača subvencionirati mladinsko periodiko — ali naj bo prepuščena na milost in nemilost naraščajočim cenam. Bili smo priče, ko so posamezni mladinski listi slavili svojo tridesetletnico: to pomeni, da so začeli izhajati že med narodnoosvobodilnim bojem. Takrat, ko so se naši narodi bojevali za svobodo, si z muko preskrbovali vsakdanjo hrano — se jim ni zdelo „razkošje“ izdajati list za otroke!

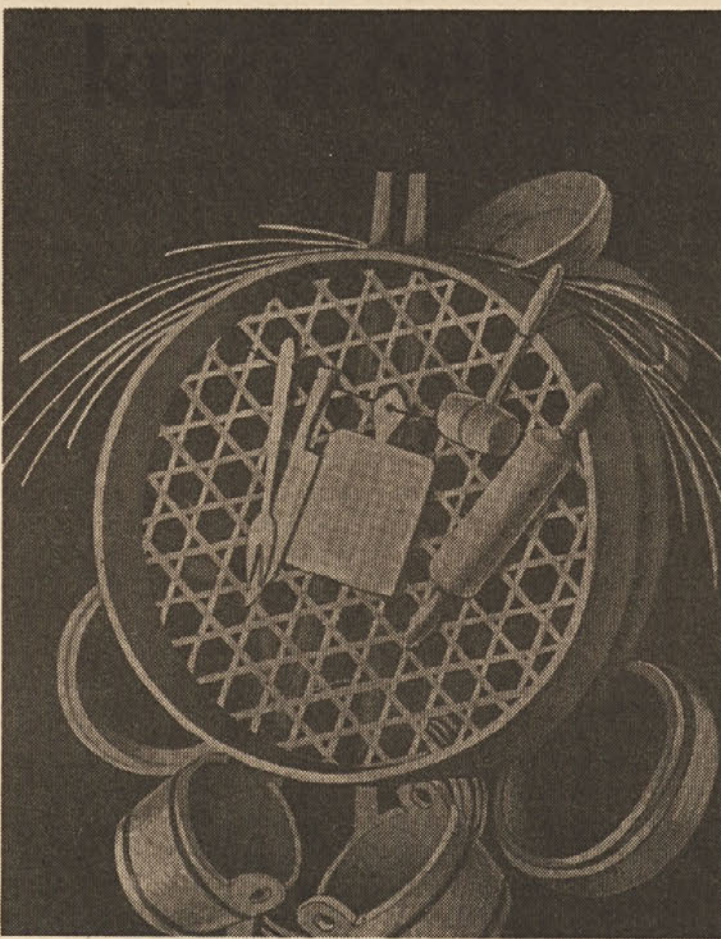
V današnjem pogovoru sodelujejo uredniki štirih mladinskih listov. V Sloveniji jih izhaja več kot deset — vendar pokrivajo nekateri ožja, specializirana področja. Prav bi bilo, da bi se zbrali ob pogovoru uredniki vseh teh listov. Udeleženci bodo najbrž bolj ali manj govorili predvsem o teh štirih osrednjih.

Olga Vipotnik

Preveč gradimo na tem, kar odrasli mislimo, da otroci potrebujejo

Opozarjam, da včasih pozabljamo na resnico, da otroka neka zvrst beriva zanima; da so različni tipi otrok: eden je bolj romantičen, drugi bolj realističen, tretji intelektualen, če-

listi prinašajo za vsakogar nekaj. Otrok bo prebral najprej to, kar ima najraje, kasneje pa bo vseeno prebral še drugo — in to bo razširilo njegovo obzorje. Mladinski tisk ima drugačno vlogo kakor učbenik; tudi pri šolskem delu so metode drugačne kot pri obšolskem in ritem šolskega časa je različen od prostega

rti recimo estetski. To je v svetu znanstveno dognano. Različnost tega bralnega okusa moramo upoštevati. Romantičnemu tipu ugajajo skrivnostne zgodbe, realist bo najraje bral o življenju sovratnikov, intelektualnemu tipu ustrezajo članki znanstvene vsebine, estet pa uživa v lepoti besede, rad se uči na pamet pesmi, po večkrat prebira lepo prozo.

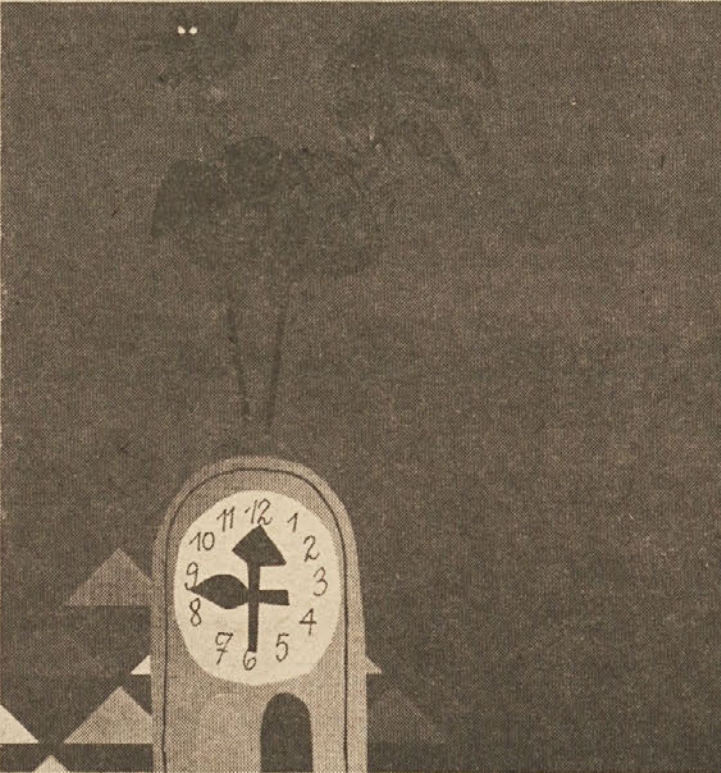
Pohvalno je, da naši otroški

časa. Smoter pa je vendarle isti: na interesih otroka je treba graditi njegov napredek.

Pogosto vse preveč gradimo na tem, kar odrasli mislijo, da otroci potrebujejo. Žal nimamo razvite proučevalne službe, ki bi spremljala potrebe današnjega otroka ter dala našim uredništvom, našim ustvarjalcem za otroke potrjena spoznanja, da bi na osnovi teh ustvarjali za mlade bralce.

ciciban 8

List za najmlajše Trideseti letnik
Leto 1974—1975 Poštnina plačana v gotovini

Jože Šmit

Uskladiti je treba posamezne medije, ki delajo za otroke!

CICIBAN je namenjen otrokom zelo različnih starosti: od četrtega do devetega leta. To je dolgo in razgibano obdobje. Tudi list poskuša biti tak: zajeti različne interese in zmogljivosti

otrok. Omenil bi, da se pripombe šol včasih ne ujemajo z načrti uredništva. Šole pričakujejo, da mora biti CICIBAN skoraj učna knjiga. Mi pa pravimo: Otroku moramo dati več! Mi ne učimo — v otroku pripravljamo razpoloženje, zbuja radovednost, da posluša v

vrstu, v mali šoli in v šoli, da se za stvari zanima, gradi naprej in se uči.

Najteže je dobiti sodelavce za najmlajše. Kaže, da ne znamo dovolj prislusniti otroku. Takle štiriletnik, petletnik je po svoje bister, mnogo zanimivega sprašuje — odrasli pa tega ne jemljemo resno. Po drugi strani pa je marsikateri šolar drugega razreda prepričan, da je zanj CICIBAN preotročji. Pionir je, zato hoče imeti PIONIRSKI LIST. Z ostro klasifikacijo po skupinah ne pridemo nikamor. Vemo približno, kje se zanimanje začne, ne vemo pa, kdaj preneha. Pripombe šol nam bodo zelo dobrodošle. Tako so npr. v Semedeli testirali otroke in ugotovili, da za najmlajše skorajda ni beriva. Zato razmišljamo, da bi prihodnje leto del vsebine načrtno priredili za otroke od četrtega leta naprej.

Ugotavljamo, da otroškega tiska niso zavrli novi mediji, kot so televizija, radio, film. Nastaja pa problem uskladitve naših dejavnosti. V svetu je že veliko

analiz o tem, kako vplivajo radio, televizija in film na otroke, o mladinskem tisku pa malo. Skorajda se še ni zgodilo, da bi to sistematično spremljali, analizirali ter posredovali uredništvom zahteve in potrebe otrok. Pri nas je nekaj začela Zveza prijateljev mladine. Upajmo, da bo uresničila svojo zamisel usklajevanja.

Toliko o vsebini. Ekonomski plat pri CICIBANU ni tako pereča, saj znaša naklada 74.300 izvodov. Prvenstveno zaslug za takšno stanje imajo prosvetni delavci, ki predvsem v predšolski dobi in prvih razredih zavzeto sodelujejo z nami. Vendar so nekatere šole, kamolne pošiljamo niti enega izvida Cicibana — v ptujski občini, na Kozjanskem, v okolici Kobarida. Obstaja možnost, da za vse podružnice naroča le centralna šola. Če primerjamo nakladi s statističnimi podatki, ugotovimo, da je kakšnih 10.000 otrok, ki bi CICIBANA gotovo radi brali, a ga ne prejema.

Leopold Suhodolčan

Izdelati je treba sistem vključevanja mladinskega tiska v obšolsko delo.

Mladinska revija je osnova za kulturno in družbeno vzgojo. Trdim celo, da ima določeno prednost pred učbeniki: je aktualnejša in neposrednejša ter ima večji družbenokulturni vpliv na bralca. Če neka revija objavi dobro zgodbo iz NOB — je to že povezava z učenim načrtom.

Ostaja pa vprašanje, kako ustvarjalno vključiti mladinski tisk v obšolsko dejavnost. Mislim, da bomo morali skupaj z zavodom za šolstvo in drugimi prosvetnimi dejavniki proučiti in izdelati nek sistem vključevanja v vzgojnoizobraževalno delo.

Revija KURIRČEK se je ustalila na srednji stopnji osnovne šole — tretji, četrti in peti razred. Razumljivo je, da morajo biti prispevki po svoji zahtevnosti različni, da najde vsak otrok nekaj zase. In vendar bi na srednji stopnji že bilo treba najti način, kako tisk čim bolj približati mlademu bralcu. To naj bi izvedli po šolski liniji in s pomočjo Zveze prijateljev mladine. Mladinskih listov ni-

kakor ni preveč; vsak ima svojo posebno vlogo. Četudi od srednje stopnje navzgor naročnikov ni več toliko kot na nižji stopnji — ali morda prav zato, ker je večja konkurenca drugih listov — se moramo še posebej truditi za kakovost.

Včasih niti ne pomislimo, kolikšen vpliv imamo na mladega bralca, da ga lahko vzgajamo v duhu, kot si želimo. Seštejmo naklade:

CICIBAN	74.300
KURIRČEK	42.000
PIONIRSKI LIST	40.000
PIONIR	25.000

SKUPAJ: 181.300

(od skupno približno 270.000 otrok)

Delo urednika na tej stopnji ni lahko — tako glede vsebine kot oblikovnega urejanja. Mladim bralcem so vedno zrelejši in zahtevnejši. Sodelujejo s svojimi prispevki: rubrike pisem so zelo brane. O resnični zavzetosti za sodelovanje priča tudi vsakoletno srečanje mladih dopisnikov, ki potrjuje njihovo razgledanost, sočasno pa spodbuja ustvarjalnost mladih, kar je pomembno za oblikovanje samostojne osebnosti.

Valter Samide

Prek humorja do globljih spoznanj!

PIONIRSKI LIST je nekako prvi otrokov časopis v pravem pomenu besede: ima vse rubrike in izhaja tedensko. Vendar njegova odgovornost ni samo analitična in publicistična — zanj velja tudi pedagoška odgovornost. Njegov vpliv na bralce je stalen, stik neposreden. Prav zaradi tega je pri PIONIRSKEM LISTU sodelovanje bralcev izredno; vključujemo jih v vse rubrike — in še imamo posebne rubrike zanje.

Metoda sodelovanja in način pisanja sta pomembna pri vseh otroških listih. Pisati je treba

sproščeno, neposredno; marsikaj lahko rešujemo z dobršno mero humorja, ki ga otrok zelo rad sprejme — in prek humorja pride do globljih spoznanj, do novega, do tistega, kar mu zbujajo vedno nova zanimanja.

Letos je naklada precej padla — od lanskih 46.000 na 40.000. Vzrok je cena: 3,00 dinarjev za izvod je precej. Lahko pa trdim, da ni nič manj bralcev! Teh je tri do štirikrat več kot naročnikov. Že prijav za Veselo šolo je več kot naročnikov. To nam je v uteho. Sicer pa se je število naročnikov najbolj zmanjšalo v Ljubljani in Mariboru. Tu je tudi največ drugih medijev.

Razprava

— Ali smo že kdaj imeli ustreznejše razmerje v nakladah, v primerjavi s številom otrok? Ali si prizadevamo za nekaj, kar je bilo nekoč že doseženo?

— Pred približno šestimi leti so bile številke precej večje. PIONIRSKI LIST je npr. imel 76.000 naročnikov. Toda tedaj še ni bilo Zabavnika.

— Mislim, da bila realna

naklada 60.000 izvodov; taka je bila nekaj let.

— Ne smemo biti preveč črnogledi. Kot smo prej ugotovili — 100.000 otrok brez publikacije ni takšna reč.

— Če bi nenadoma znižali ceno za polovico, ali bi se število naročnikov temu ustrezno zvišalo?

— Nekoliko prav gotovo — v manj razvitih predelih. Po me-

Valter Samide

Mladinski tisk ustvarja okus svojih bralcev.

Za začetek čisto na kratko nekaj o vlogi mladinskega ali otroškega tiska. Če vzamemo kot izhodišče nedvoumne ugotovitve, da so sredstva javnega obveščanja eden bistvenih dejavnikov pri idejni usmeritvi bralcev, je jasno, da velja to toliko bolj za mladinski ali otroški tisk — ta ima prednost. Ni se mu namreč treba ravnati po okusu bralcev, ampak ta okus ustvarja.

Če izhajamo iz te resnice — zlasti v razmerah celodnevne šole — potem postane vloga mladinskega tiska širša. Mislim, da so mladinski in otroški časopisi nekaj vezni člen med učencevim šolskim in prostim časom. Po eni strani spremljajo tematiko, ki se neposredno povezuje z učenim načrtom — to lahko učitelj uporablja v šoli, uporablja jih lahko tudi mentor pionirske organizacije, vodja krožkov, skratka, vsi pedagoški delavci, ki se ukvarjajo s šolsko

in obšolsko dejavnostjo. Te liste pa uporablja tudi učenec, bodisi kot dopolnilo svojega znanja ali kot sredstvo za sprostitve v ritmu šolskega pouka.

V celodnevni šoli, kjer samoupravna družba vendarle hoče zgraditi celostnega človeka, je otroški tisk pomemben dejavnik, ki bo združeval šolsko in obšolsko delo učencev. Naša današnja šolska vzgoja se nadaljuje v celodnevni šoli, nadaljuje se doma in v okolju, kjer učenec preživlja svoj prosti čas. To opozarja na pomembnost otroškega tiska kot enega bistvenih idejnih dejavnikov, ki ima izobraževalno, vzgojno in rekreativno vlogo. Seveda so načini, kako časopisi delujejo na otroke, različni: učenec lahko neposredno sodeluje v listu ali pa ga branje aktivira tako, da se odloči za določeno področje, ga začne proučevati — in si obenem gradi tudi svetovni nazor, idejno usmerjenost. Končno lahko izkira iz tega tudi odločitve za poklic.

Vloga mladinske periodike v sedanji osnovni šoli in v prihodnji celodnevni šoli

Vez med poukom in prostim časom

stih pa je odločujoč dober — ali nikakršen — vpliv staršev in prosvetnih delavcev.

— Ali sta bibliografiji CICI-BANA in PIONIRJA razprodani? Z njuno pomočjo bi namreč lahko učenci v starih

letnikih poiskali ustrezne članke z najrazličnejših področij.

— Nista razprodani. To pomeni, da učitelji še vedno premalo učijo otroke samostojno iskati znanje.

spremljati vsebine svojih listov, so prikrajšani — kot npr. tisti, ki nimajo možnosti poslušati radia ali slediti televiziji. Analiza vendarle kaže, da so manjše naklade na nerazvitih območjih in da tudi tu zasledimo primanjkljaj. Mnogo pa je odvisno od prizadevanja učiteljev: zahvala vsem tistim, ki redno

skrbijo, da je mladinski tisk na njihovi šoli prav upoštevan. Če pa je res kje brezodzivnost, je treba vprašati zakaj in odločno ukrepati. Pavšalno stvari ni mogoče rešiti. Nikdar namreč ne bomo mogli reči, da je šola lahko brez takih revij, ki otroka spodbujajo k vsemu nadaljnjemu razvoju.

otrokom, ki ne premorejo kupovati dražjih knjig.

Izvedli smo anketo med starši in učitelji ter izvedeli, da PIONIRJA prebirajo tudi oni. So kmečke hiše, delavski domovi, ljudje, ki nimajo bogatih knjižnic; tam opravljajo naše publikacije tudi kulturno poslanstvo: izobrazujejo preproste delovnega človeka, ne samo njegovega otroka. O tem pričajo tudi dopisi. Posebno v naših obmejnih predelih imamo

klada narasla. Letos je vseh novih naročnikov več kot prejšnja leta, in sicer 1.428. Občuten padec pa je v manj razvitih predelih — saj se je število naročnikov zmanjšalo za 4.000. Kar 81 šol je povečalo število izvodov, mnoge pa niso prenesle pritiska novih cen. Tako tudi neka šola v Ptuj, kjer je poverjenica zelo zavzeta: lani je bilo 251 naročnikov, letos jih je le 146. In vendar bi ta poverjenica zaslužila naše priznanje...

Martina Šircelj

Številke naročnikov nam kažejo zanimanje otrok — in osveščeno odraslih.

Ko v PIONIRSKI KNJIŽNICI ali v uredniških pregledih številk naročnikov posameznih listov po šolah, nam te govorijo o interesu otrok, pa tudi, koliko so zmogli svoje starše prepričati o potrebnosti in zaželenosti lista. Dalje — o tem, koliko znajo prosvetni delavci otrokom prikazati uporabnost njihovega lista pri pouku, v krožkih in drugih dejavnostih. Otrok mora in hoče biti aktiven. Ko ugotovi, da mu je list svetovalec in tovariš — ga gotovo ničesar ne bo odvrnilo od njega.

Preidimo od navadne k celo-

dnevni šoli. Zame je to nekaj atraktivnega. Toda uspeh celodnevne šole pravzaprav ni odvisen od tega, ali bodo imeli otroci pozitivno ali negativno oceno, ampak od tega, ali se bodo z veseljem učili ali ne. Govorim o normalno razvitih otrocih, ki so zmožni določene umskega napora. Zame je logično nadaljevanje celodnevne šole v programiranem pouku. Tam pa se dela z učenci na osnovi mladinskega tiska, znanstvene in informativne literature. To je gotovo nekoliko zahtevnejši način dela, je pa za učence veliko aktivnejši kot učenje iz učbenika ali zapiskov. Sočasno je priprava na kasnejše delo v poklicu.

Draga Tarman

Otroke želimo navajati na samostojno metodo dela — ne da samo sledijo mislim v knjigi ali tistim s katedra.

PIONIR je eden izmed listov, ki slavi letos 30-letnico povojnega izhajanja. Njegov rojstni datum pa je 8. avgust 1943. Prišel je izhajati na območju Bele krajine in je želel ustreči interesom in potrebam otrok — predvsem pa naše partizanske šole. To poslanstvo je opravljal tudi teh povojnih 30 let. Njegov koncept pa se je spretno spreminjal: najprej je pomagal graditi našo domovino. Potem je bil nekoliko bolj literarno oblikovan. Z na novo zasnovano šolo v letu 1968 se je prilagodil novim družbenim potrebam — od takrat je bolj ali manj poljudnoznanstven.

To je ozko obeležje. Njegovo delo je zasnovano širše. Revija za otroke je vedno preslaba — to je izhodišče našega uredništva, zato se povezujemo na vse mogočimi ustanovami — tako kulturnimi, znanstvenimi in predvsem z družbenopolitičnimi organizacijami. Naši stiki so intenzivni — letošnji koncept bo drugo leto že preslab. Prav zdaj v februarju, ko se začneja pripravljati nov letnik, se moramo ogromno pogovoriti, da bomo jeseni kos novim situacijam, pripravljeni za novo šolsko leto.

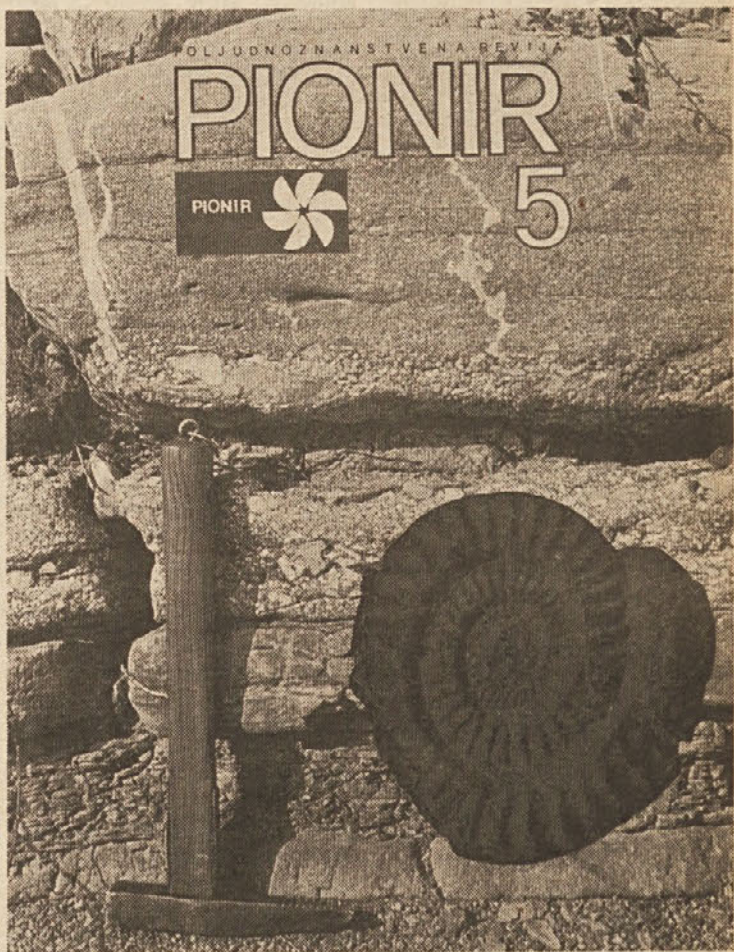
Naša hotenja se kakšno leto bolj posrečijo, drugo manj. Vendarle beležimo rast. Občasne padce, ki so človeški, skušamo čimprej popraviti. Vsebinska zajema humanistične vede, od zgodovine do filozofije, dalje naravoslovne vede od matematike do geografije, meteorologije. Želimo nekaj narediti na področju političnih, gospodarskih in tehničnih ved. Naš manevrski prostor je zaradi koncepta nekoliko ožji, kot ga imajo druge revije. Vsebinska je bolj zahtevna — in zato smo presenečeni, da imamo naročnike že celo v četrtem razredu, saj uravnavamo gradivo na šesti, sedmi in osmi razred.

Kar zadeva padec in rast naročnikov, sem ugotovila, da ne velja primerjati števila naročnikov s številom otrok na šoli, pač pa s številom otrok, ki so listu dorasli. Opažamo — kot pri drugih publikacijah — da z leti upada število naročnikov, število bralcev pa ostaja.

Z vsebino želimo opozarjati na probleme, usmerjati otroke ne samo da se informira — ampak da o stvari tudi razmišlja. In seveda postavlja svoja otroška stališča. Včasih se nam to posreči. Dosti smo na terenu, razpisujemo tudi ankete in včasih smo presenečeni, kako so nekateri otroci resni, drugi spet hudomušno iznajdljivi. Opozorila bi na novost: pred leti smo začeli s klubom radovednih. V tej rubriki razpisujemo raziskovalne naloge, ki naj ne bi bile samo znanstvenega značaja; lahko so tudi humane, kulturne ali kakršnekoli. Z njimi dajemo otroku možnost samostojnega, raziskovalnega, razmišljujočega dela. Naj sami iščejo! Naj gredo v naravo, v jedro problema in se o njem sami prepričajo, postavijo svoje stališče in potem napišejo — naj

bo že prav ali napak. Imamo strokovnjake, ki bodo popravljali njihove sklepe. Otrok pa se bo le navadil na raziskovalno metodo dela, imel bo pogum — da ne bo mislil samo tisto, kar mu je posredovano iz knjige ali s šolskega katedra, ampak da se bo o stvari prepričal sam, če tudi morda na nižji ravni. Odločujoč je občutek, da je nekaj ustvaril. Teh nalog še ni veliko. Odzivnost je pa presenetljiva: včasih se zmenita dva otroka in raziščeta celo vas ali del mesta, tako da dobimo presenetljive izdelke.

Letos smo uspeli tudi z izdajo poceni uporabnih knjižic za šolarje. Že dalj časa programiramo tako, da je vsaj tretjina člankov v PIONIRJU takšnih, ki sestavljajo ob koncu letnika ali dveh letnikov sklenjeno celoto. Takšno je besedilo „Z Darwinom okoli sveta“ in „Kronološki pregled NOB“. Ker je bila litografija izdelana že za revijo, nam to izdajo zelo poceni. Knjige, ki bi sicer stale zelo veliko, prodajamo po 19,00 dinarjev. Za Slovence je naklada 20.000 velika — vendar bodo izvidi kmalu razprodani. Takšen način dela gotovo ni privilegij PIONIRJA, saj lahko tako vsi listi izdajajo mnogo cenejše publikacije. To je gotovo dragocen prispevek šolstvu — predvsem pa posameznim

visoke naklade. Za prejšnja leta lahko povem, da so bili v šolah v Pomurju — čeprav je bil PIONIR drag — včasih nanj vsi naročeni. Mesta so bila tista, ki so imela manj naročnikov. Letos pa smo presenečeni, da je kljub podražitvi v Ljubljani na-

Mislim, da vsa uredništva želimo čim bolj delati; želimo pa tudi, da nas družba v tem prizadevanju podpre.

(Prihodnjič naprej)

Pogovor vodila: NEŽA MAURER

PIONIRSKI LIST

Miro Lužnik

Nikdar ne bomo mogli reči, da smo lahko brez revij, ki v otroku spodbujajo ves nadaljnji razvoj.

Pomembna funkcija otroških listov je posredovanje gradiva, ki otroke oblikuje idejno, estetsko, izobrazbeno in splošno kulturno. Ta periodika je most k želji po knjigah najrazličnejših vsebin od znanstvenih do estetskokulturnih.

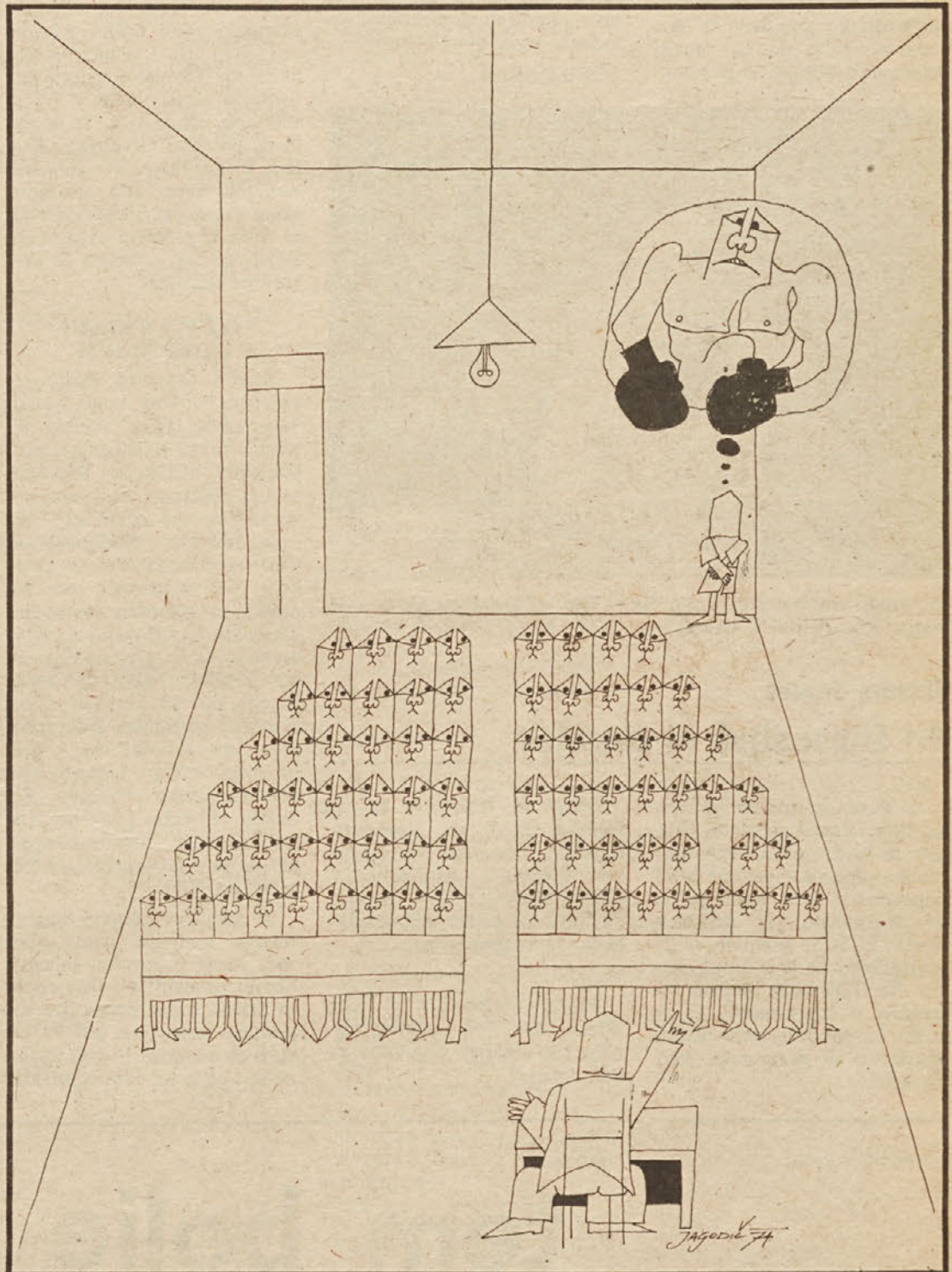
Bojim se preveč poudarjati, da bo to prišlo do izraza predvsem v celodnevni šoli. V vsem našem vzgojnoizobraževalnem procesu bo moralo priti do bistvene spremembe; v tem je teža preoblikovanja šolskega sistema: priti do novega fenomena, kjer bo otrok resnično bolj aktiven, da bo znal sam iskati podatke in vrednote, ki so zbrani kjerkoli. Zato se mi zdi pripomba, koliko sta uporabljeni Cicibanova in Pionirjeva BIBLIOGRAFIJA izredno pomembna. Kje smo? Kaže, da se zdalec ne tam, kjer je naš smoter. Pri oblikovanju prihodnjih učiteljev bo treba skrbno negovati sposobnost, da bodo naučili otroke uporabljati najrazličnejše vire. To pomeni usmerjati jih v nadaljnji samostojni razvoj, graditi na otrokovi vedoželjnosti. Učitelj, sedanj in prihodnji, mora spo-

znati, kaj tak način dela prispeva za ves otrokov poznejši osebnostni razvoj. To je tista pot, po kateri moramo, če hočemo uresničiti smotre, ki jih danes družba postavlja naši šoli. Jasno je, da bo v celodnevni šoli to prejšnje, ker je na voljo več časa. Nujno pa ni vezano nanjo. To je temeljna resnica, ki jo moramo izpeljati v našem družbenoizobraževalnem procesu.

Drugo, na kar velja opozoriti, je otroška ustvarjalnost. Koliko je prav tovrstni tisk pobudil na šolah samostojnih listov, ki so vendarle tesno vezani z revijalnimi: v osrednjih otroških listih vedno piše, kaj je vzeto iz šolskih listov — tudi tako dobi otrok priznanje in spodbudo. Ali prispevate, da se na šolah razvijajo najrazličnejše oblike krožkov — literarnih, bralnih, dramskih? Zato ne kaže izgubljati besed o globlji pomembnosti mladinskega tiska, ker je nedvomna.

Rekel pa bi, da morda preveč zmanjšujemo vlogo listov, ko iščemo možnosti nadaljnje razširitve le v izobraževanju, ne vidimo pa, da je sem vključeno tudi varstvo otrok. Tudi tam so listi nadvse dobri tovariši.

Otroci, ki nimajo možnosti

čim bolje se bomo poznali

Šola izkušenj in iznajdljivosti

Prvi ponedeljek letošnjega februarja bo osnovna šola Josip Broz-Tito v Predosljah pri Kranju zaorala ledino celodnevne bivanja učencev. Čeprav postaja celodnevna šola vse bolj šola sedanjega časa, pa nekateri strokovnjaki na tem področju menijo, da bo celodnevna šola prav zaživela šele čez šest, sedem, osem let, ponekod pa šele čez desetletje.

„Vemo, da ne bomo zlahka premagovali začetnih težav celodnevne šole,“ je rekel v pogovoru ravnatelj osnovne šole Josip Broz-Tito v Predosljah MARJAN KNE, „saj bomo morali skozi vse „porodne“ težave celodnevne bivanja učencev v šoli. To bo šola naših izkušenj in iznajdljivosti. Premagovanje težav, s katerimi se bomo srečevali v naši šoli (podobne bodo imele tudi druge šole, ki bodo v začetku letošnjega drugega polletja prešle na celodnevni pouk), bo pomenilo tudi izkušnjo za druge šole, ki se na to šele pripravljajo.“

— Nova oblika šolanja se ne more uveljaviti tako rekoč čez noč...

„Res je, saj smo na tem področju šele začetniki, zavedamo pa se tudi, da je to novost za starše, učence in učitelje. Učitelji ne smemo narediti napake, kajti odgovornost do otrok je le na prvem mestu!“

— In katerih težav je največ?

„Manjka nam tehničnega osebja, pogrešamo telovadnico, še nekaj učilnic in prostora za učitelje. Morda bomo potrebovali še kaj. To se bo pokazalo verjetno prav kmalu, saj zdaj pravzaprav še nimamo niti pravih predstav, kako bo vse to!“

— Vaša šola s 413 vpisanimi učenci sodi po učnem uspehu med najboljše osnovne šole v kranjski občini. To vas seveda še bolj obvezuje za delo z učenci v prihodnje. Kako ste „pre-skrbljeni“ z učitelji?

„Nečesa ne razumem! Skoraj povsod primanjkuje učiteljev za razredni pouk. Mnogi imajo celo pomisleke proti celodnevni šoli. Na naš razpis pa se je prijavilo toliko učiteljev za razredni pouk, da smo jih morali veliko odkloniti. Sicer pa bomo

kadrovsko, vsaj upam, dobro zasedeni. Morda bomo imeli nekaj težav le na začetku, ker se trije učitelji pripravljajo na diplomu, štirje pa so prijavi strokovni izpit. Vendar se kljub vsemu povsem zanesem na ta naš delovni kolektiv. Vem in tudi učitelji se dobro zavedajo, da bodo morali več delati, da bodo nadomestili starše, da bo vloga na roditeljskih sestankih skoraj zamenjana, pa vendar me še nihče ni vprašal, če bo več ali manj zaslužil!“

— Prehod na celodnevno bivanje je prav gotovo povezan s številnimi večjimi in manjšimi izdatki. Kateri izdatki so trenutno največji?

„Za dodatno opremo kuhinje smo morali odšteti kar 56 starih milijonov. Veliko smo dali za omarice, v katerih bodo učenci shranjevali šolske potrebščine, okoli 400 starih milijonov dinarjev pa bomo morali odšteti letos za ureditev okolice šole, kar smo seveda nameravali storiti v prihodnjih letih.“

— V nekaterih šolah so določili osmo uro za začetek pouka. Za katero uro ste se odločili na vaši šoli?

„Prvi, drugi in tretji razredi bodo začeli pouk ob pol osmih, vsi drugi razredi pa že ob sedmih jutraj.“

— Ta ura je za začetek pouka malce nenavadna. Za tako odločitev imate najbrž posebne vzroke.

„Za mnoge je ta ura zares nenavadna, za krajane pa ne! Številni starši naših učencev namreč začnejo delati ob šestih ali sedmih in učenci vstajajo skupaj s starši. No, o tem smo se namreč temeljito pogovorili s starši na skupnih sestankih, ki jih v pripravah na prehod na celodnevno šolo ni bilo malo!“

TONE URBAS

Ravnatelj osnovne šole Josip Broz Tito v Predosljah pri Kranju Marjan Kne. (Foto: T. Urbas)

Slovenj Gradec

Pri štipendijah ni zastojev

Iz sklada združenih sredstev za štipendiranje učencev, dijakov in študentov slovenjgraške občine prejema štipendije že 91 štipendistov. Med njimi je ker 36 štipendistov iz delavskih družin in 30 iz kmečkih, le 25 štipendistov pa je iz drugih družin. Na višjih šolah prejema štipendijo 9 štipendistov, na visokih 15, vsi drugi pa so učenci gimnazije ali ekonomske srednje šole.

Denar za štipendije se namensko zbira na posebnem skladu, iz katerega vplačujejo vse delovne organizacije v občini Slovenj Gradec po 0,5 odstotka od bruto osebnih dohodkov na zaposlenega.

Najvišja štipendija iz tega sklada znaša 994 dinarjev, najnižja 100 dinarjev, povprečna pa 443 dinarjev.

Boljši učni uspehi – večje učne obveznosti

Na širšem celjskem območju, kamor sodijo izrazito razvita in izrazito nerazvita, skoraj siromašna območja, imajo 132 osnovnih šol. V teh je bilo lani vpisanih le nekaj manj kot 29.000 učencev, uspešno pa jih je končalo razred 96,5 odstotka. To je nedvomno velik uspeh. Toda tistih 3,5 odstotka učencev, ki razreda niso uspešno končali, pomeni pri tem številu vpisanih kar 1000 ponavljavcev. Zato so pri analizi uspehov in neuspehov upoštevali vse dejavnike, ki vplivajo na slab ali dober učni uspeh posameznikov, razreda, šole in vsega območja.

Prosvetni delavci s celjskega območja menijo, da bi to število že v letošnjem šolskem letu lahko zmanjšali za polovico, in sicer ob sedanjih delovnih razmerah. Še večji uspeh pa bi bil mogoč le s temeljitimi „premliki“, če bi posvetili več pozornosti posebnemu šolstvu, organiziranju celoletne male šole in še nekaterim na videz nepomembnim malenkostim, ki pa precej vplivajo na končni uspeh ali neuspeh. Celoletna mala šola, so poudarjali prosvetni delavci, bi lahko veliko izboljšala učni uspeh v prvem razredu, ki sodi poleg šestega in sedmega razreda, po učnem uspehu med najslabše razrede na tem območju.

Tudi osip osnovnošolcev, ki je bil še pred petimi ali šestimi leti zaskrbljujoč, saj je v osnovnih šolah na širšem celjskem območju takrat končalo šolanje le okoli 60 odstotkov učencev, se je krepko zmanjšal. Lani je bil osip le 25,3 odstotka. Osip je bil pri posameznih šolah zelo različen. Po podatkih, ki so nam na voljo, so imele najmanjši osip osnovne šole v občinah Zalec in Slovenske Konjice.

V vseh šolah na celjskem območju so si veliko prizadevali, da bi delo z učenci v šoli in zunaj nje kar najbolje potekalo; to se je zrcalilo tudi v spričevalih ob koncu leta. Ti uspehi so še posebno razveseljivi zato, ker primanjkuje na celjskem območju kar 200 učiteljev; samo v lanskem šolskem letu jih je odšlo iz prosvete več kot 40. Letos se beg učiteljev iz prosvete še nadaljuje.

TEŽAVE S KADRI – OSIP MANJŠI

Tudi v osnovnih šolah gro-supeljske občine imajo veliko kadrovskih težav. Skušajo jih sicer reševati s štipendiranjem študentov in dijakov. Rezultati takega reševanja se bodo pokazali šele čez nekaj let – seveda, če bodo s takim načinom kadrovanja nadaljevali in če se bodo vsi štipendisti tudi zaposlili na njihovem območju. Trenutno pomanjkanje kadrov, posebno še na predmetni stopnji, rešujejo tako, da zaposlujejo kar 40 učiteljev z neustrezno strokovno izobrazbo. Prav tem težavam so v gro-supeljski občini v zadnjem času posvetili veliko pozornost. Zavedajo se, kako pomembno je izobraževanje osnovnošolcev; teh pa je v gro-supeljski občini približno 3300.

V minulem šolskem letu sta dosegli najboljši učni uspeh med vsemi osnovnimi šolami v občini osnovni šoli Dobropolje in Stična, saj je razred uspešno končalo nekaj več kot 99 odstotkov učencev. V vseh šolah v občini pa je bil učni uspeh sko-

raj 99-odstoten. Kar na enajstih osnovnih šolah so izdelali vsi učenci.

V vseh osnovnih šolah gro-supeljske občine so v zadnjih letih celo dosegli precejšen napredek. Še pred nekaj leti kar tretjina učencev ni končala šolanja, lani pa ni bila uspešna le še slaba petina. Na območju vse občine sta menda le dva učenca, ki sta svojo šolsko obveznost „končala“ že v petem razredu, desetina vseh vpisanih pa jo konča v osmem razredu. Prav zato bodo v prihodnje precej pa že letos poskrbeli za to, da bo v višjih razredih osemletk kar najmanjši osip, pa čeprav bo treba še več dopolnilnega pouka in drugega dodatnega dela.

Z NAPORI DO USPEHOV

Na območju murskosoboške občine se je osip v osnovnih šolah zmanjšal od dobrih 40 na 24 odstotkov. V nekaterih osnovnih šolah pa se „osuje“ le 10 % učencev, čeprav so kadrovske in druge možnosti izobraževanja na tem območju daleč od poprečne republiške ravni. Posamezne šole in tamkajšnja temeljna izobraževalna skupnost si zelo prizadevajo, da bi v najkrajšem času sodobno opremlile z učili kar največ šol, čeprav imajo od nekdanjih 70 osnovnih šol, v letošnjem šolskem letu le 18 dobro organiziranih. S kadri, kot pravijo, kar zadeva število, nimajo težav, pač pa imajo na predmetni stopnji komaj 40 odstotkov kvalificiranih prosvetnih delavcev. Če pa povemo, da so imeli še pred petimi leti na predmetni stopnji komaj 11 odstotkov ustrezno izobraženih učiteljev, jim moramo čestitati, saj je tolikšen premik v strokovnosti prav gotovo zahteval velike napore in vztrajnost.

VEDNO BOLJŠI UČNI USPEHI

Tudi skupščina občine v Lenartu je pred nedavnim precej časa posvetila šolstvu in uspehu učencev. Še pred osmimi leti – tako so ugotavljali na seji – je uspešno končalo razred 83,7 odstotka učencev, predlani že 96,1 odstotka, v lanskem šolskem letu pa 97,2 odstotka učencev. S tem so presegli vsa pričakovanja, v prihodnje pa si bodo še bolj prizadevali izboljšati uspehe.

Zbral in zabeležil:
TONE URBAS

Maribor

Možnosti izobraževanja

Po nekaterih podatkih je v Mariboru še vedno okoli 28.000 zaposlenih brez osnovnošolske izobrazbe. Prav zaradi tega je dopolnilna osnovna šola za odrasle pri mariborski delavski univerzi namenila dopolnilnemu izobraževanju odraslih velik pomen; sedaj je v tej šoli vpisanih več kot 500 zaposlenih. Povemo naj še to, da je že od lani šolanje na tej šoli za slehernega zaposlenega brezplačno; vse stroške šolanja krije mariborska izobraževalna skupnost.

Pred dnevi pa smo bili priča skromni, vendar prijetni slovesnosti, ko je ravnatelj osnovne šole za odrasle pri delavski univerzi Janez Arsenjuki podelil spričevala kar 165 slušateljem.

Počitnik je konec, vrata razredov so spet odprta! (Foto: T. Urbas)

Na obali so za sporazum

V zadnjih dneh lanskega leta je samoupravni sporazum o štipendiranju študentov in učencev podpisalo kar 108 organizacij združenega dela ali več kot dvetretjinska večina, to je okoli 20.000 zaposlenih na obali.

S sklenitvijo samoupravnega sporazuma so bila uresničena prizadevanja, da bi novi sistem štipendiranja kar najbolj stekel, kajti „brezvladje“ (stari sistem je prenehal veljati, novi samoupravni sporazum o štipendiranju na obali pa še ni bil podpisan) so najbolj občutili štipendisti, ki so bili celo nekaj časa brez osnovnih sredstev za preživljanje.

Na skupnem sestanku so delegati vseh podpisnikov samoupravnega sporazuma o štipendiranju na obali sprejeli več predlogov o načinu oblikovanja skupne komisije, ki bo upravljala z denarjem in vodila štipendijsko politiko. V tej komisiji bo poleg 42 delegatov organizacij združenega dela in podpisnic sporazuma še osem članov, predstavnikov podpisnikov družbenega dogovora

o štipendiranju v SR Sloveniji. Sedež komisije so za sedaj določili v skupnosti za zaposlovanje v Kopru, kjer bodo vsaj na začetku opravljali vsa tehnična opravila v zvezi s štipendiranjem.

Na obali so torej dosegli dvetretjinsko večino in si s tem zagotovili podpis samoupravnega sporazuma o štipendiranju, 180 štipendistom pa redne mesečne štipendije. Mnogi se upravičeno sprašujejo, zakaj se še druge organizacije združenega dela niso odločile za podpis tega samoupravnega sporazuma. Če sporazuma niso podpisale, potem seveda tudi niso dolžne prispevati 0,5 odstotka od bruto osebnih dohodkov, kolikor znaša prispevna stopnja. Zato so na skupnem sestanku v Kopru menili, naj bi se komisija s posameznimi organizacijami združenega dela dogovarjala o začasni nižji prispevni stopnji, predvsem v tistih organizacijah združenega dela, kjer je trenutno težak gospodarski položaj.

Prevalje

Koliko za šole?

Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela v Mežiški dolini bodo v kratkem odločali, kolikšen del ostanka dohodka bodo po samoupravnem sporazumu, ki ga bodo sklenili s SIS in skupščino občine, prispevali za graditev šol na Ravnah, obnovu šole v Črni, v Kotljah, Prevaljah, Strojni... Zaposleni bodo tudi odločali, koliko denarja bodo namenili za gradnjo in preureditev vzgojno-varstvenih zavodov v Črni, na

Prevaljah, na Lešah, v Kotljah, Dobji vasi in druge. Skupaj bodo odločili, za koliko se bodo prostorske razmere v zdravstvu povečale.

Občani se dobro zavedajo, koliko bodo z denarjem, za katerega se bodo odločili na bližnjem referendumu, pripomogli k rešitvi stiske v vzgojno-varstvenih zavodih, šolah in zdravstvenih domovih in da bodo s tem denarjem rešili marsikateri do sedaj nerešljiv problem.

tem bolje bomo delali

kako bomo delali • kako bomo delali • kako bomo delali • kako bomo delali

V tej številki objavljamo merila za delovni čas učnega osebja, ki veljajo za območje temeljne izobraževalne skupnosti Ljubljana. Obširnejši komentar k merilom so pripravili strokovni sodelavci temeljne izobraževalne skupnosti Ljubljana, ki so se ljubeznivo odzvali našemu vabilu k sodelovanju. Objavljeno gradivo naj bi bilo prosvetnim delavcem in zavodom temelj za razmišljanje in izdelavo meril o delovnem času in vrednotenju učiteljevega dela, posebno v osnovni šoli.

Sindikalnimi organizacijam svetujemo, naj se začno dogovarjati s samoupravnimi interesnimi skupnostmi, ki naj bi pospešile dokončno izdelavo meril.

**SINDIKAT DELAVCEV
VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA SLOVENIJE
— REPUBLIŠKI ODBOR**

DELOVNI ČAS UČNEGA OSEBJA V OSNOVNIH ŠOLAH PO MERILIH TIS LJUBLJANA

Ob pripravah za uvedbo celodnevne šole se v naši družbi, zlasti pa med prosvetnimi delavci, kaže vse večje zanimanje za merila o vrednotenju učiteljevega dela v osnovni šoli, ki veljajo na območju temeljne izobraževalne skupnosti Ljubljana že od leta 1971.

Od uveljavitve zakona o osnovni šoli, še posebej pa ob razpravah o samoupravnih sporazumih o delitvi osebnega dohodka v osnovnih šolah, je bila večkrat izražena želja in tudi zahteva, da se enotno uredi vprašanje 42-urnega delovnega tedna za učno osebje. To zahtevo so odločno postavile vse občinske skupščine ljubljanskega območja. Samoupravni organi osnovnih šol so tudi ugotavljali, da je enotna ureditev tega problema temelj za nadaljnje samoupravne dogovore. Zato je sprejela skupščina temeljne izobraževalne skupnosti Ljubljana to nalogo v delovni program za leto 1970. Po postopku, ki je bil določen v „Sporazumu o postopku za samoupravno dogovarjanje“, so osnutek meril obravnavali v vseh osnovnih šolah na območju TIS Ljubljana, pri akciji pa je sodeloval tudi mestni odbor Sindikata družbenih dejavnosti Ljubljana.

Značilnosti omenjenega osnutka so bile v tem, da je vse delo učnega osebja ovrednotil z delovnimi urami, za posamezna opravila

pa je določal letne normative, ker delo učnega osebja v osnovnih šolah ni enakomerno razporejeno po tednih — v skladu z 58. členom temeljnega zakona o delovnih razmerjih. Normativ je v osnutku obsegal skoraj vse delo, ki ga opravi učno osebje v osnovnih šolah v enem letu. Normativi so postali tako vodilo za sestavo letnega delovnega programa vsake šole, ki je časovno ovrednoten po skupnem številu načrtovanih delovnih ur predstavljaj resnično osnovo za finančno ovrednotenje učnega in vzgojnega dela posamezne šole. Tako je bilo zadoščeno tudi predpisom 48. člena zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji, ki je določal, da „si izobraževalni zavod pridobiva povračila za svoje dejavnosti iz sredstev izobraževalnih skupnosti na podlagi programa in uspehov dela ter po merilih izobraževalnih skupnosti.“

Med razpravami o osnutku normativov so se pojavile težave in delno odklonilna stališča posameznih šol, še posebno pa nekaterih učiteljev. Vendar je bilo treba upoštevati, da je mogoče reševati ta problem skupno in enotno samo na osnovi objektivnih poprečkov. Zaradi tega so najprej vse učiteljevo delo, načrtovano po osnutku meril, preskušali 6 mesecev na 7 šolah. Posebna komisija pri TIS je med preskušanjem osnutek meril večkrat popravila, posebej pa še ob koncu polletnega preskusa. V šolskem letu 1971/72 so tako popravljena merila uvedle vse osnovne šole na območju TIS Ljubljana, komisija pa je izvajanje meril spremljala, sprejemala pripombe posameznikov, strokovnih aktivov šol, zavoda za šolstvo in republiškega sekretariata za prosveto in kulturo.

V oktobru 1972 je bilo v Škofji Loki sklicano posvetovanje predstavnikov sindikata in ravnateljev šol. Po razpravah in kritičnih ocenah je bil enoglasno sprejet sklep, da se z začetim delom nadaljuje in naj razširjena komisija v skladu s sprejetimi pripombami merila popravi. Obenem je bilo po enoletnih izkušnjah ugotovljeno, da merila prvič vrednotijo celotni delovni program šole, da predstavljajo napredek v organizaciji vsega šolskega dela, v redu in disciplini pri izvajanju nalog delovnega programa, v povezovanju šol z okoljem in v celostnem reševanju vzgojne problematike. Izkazalo se je, da merila nagradujejo delo učiteljev po načelu „za enako delo enako plačilo“ in za več dela več plačila. Merila ne merijo kakovosti dela posameznega delavca neposredno, vendar predstavljajo v bistvu tudi boljše opravljeno šolsko delo,

predvsem glede boljše organizacije, ustreznjega načrtovanja in natančnejšega preverjanja dela vse šole in posameznega učitelja ter mnogo bolj seznanjajo javnost z življenjem in delom šole.

Na temelju naštetih ugotovitev je dopolnjena merila za vrednotenje delovnih programov osnovnih šol sprejela in potrdila marca 1973 skupščina TIS Ljubljana. Posebno družbenopolitično potrditev pa so merila za delovni čas učnega osebja v osnovnih šolah prejela s sklepi komisije za idejna in politična vprašanja izobraževanja, znanosti in kulture pri mestni konferenci ZKS Ljubljana, ki so bili izoblikovani po obširni analizi in razpravi dne 16. 5. 1973. Med temi sklepi je treba poudariti posebno to:

Merila izenačujejo A in B program in enako vrednotijo vse vrste vzgojnega dela, v celoten vzgojnoizobraževalni proces vnašajo načelo delitve osebnega dohodka po vloženem delu in predstavljajo solidno osnovo za sistematično programiranje vzgojnoizobraževalna dela na šoli in pravilnejše vrednotenje dela tistih učiteljev, ki se v skladu z družbeno vlogo šole angažirajo več, kot določajo predmetniki. Ocenjevanje opravljenega dela po merilih, spremljanje izvršitve opravljenega dela po programih je že ocena vsebine dela in predstavlja tako pomembno prvo tudi za ugotavljanje kakovosti dela. Komisija pri mestni konferenci ZKS je s svojimi sklepi podprla prizadevanja TIS Ljubljana, da z izvajanjem meril spodbuja načrtovanje vzgojnoizobraževalna dela, uvaža nadzor nad njegovim izvajanjem in uveljavlja načelo nagradjevanja po vloženem delu. Merila izpopolnjuje v skladu s stališči in sklepi 4. seje mestne konference ZKS Ljubljana o vzgoji in izobraževanju ter na podlagi ustavnih dopolnil razvija take samoupravne odnose, v katerih bodo prišli do izraza resnični interesi izvajalcev učnovzgojnega procesa in delavcev v organizacijah združenega dela, občanov v krajevnih skupnostih, učencev in staršev.

Merila, taka kot so danes v rabi, kljub vsem popravkom ob štiriletnem izvajanju v praksi, niso dokončna. Še jih bo treba izpopolnjevati; odločilno vlogo pri tem pa bodo imele nanovo ustanovljene samoupravne interesne skupnosti za vzgojo in izobraževanje pri skupščinah občin.

TEMELJNA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST LJUBLJANA
sam. svetovalka za osnovne šole
ANA KRAGULJ

Merila

za delovni čas učnega osebja v osnovnih šolah s petdnevni delovnim tednom za leto 1974

BESEDILO MERIL

I. LETNI PLAN:

52 tednov po 42 del. ur (DU) 2184 DU
(mesečna zaposlitev za obračun je 182 DU). Letno delovno obveznost doseže učitelj:

1. z učinkovito opravljenim delom po normativih teh meril,
2. z urami, priznanimi za dnevni odmor,
3. z urami, priznanimi za državne in republiške praznike: 1., 2. januar, 27. april, 1., 2. maj, 4., 22. julij, 1., 29., 30. november (10 dni),
4. z urami, priznanimi za pouka proste delovne dneve: 8. februar, 25. maj, 29. september, 30., 31. december (5 dni),
5. s časom, priznanim za dopuste:
 - redni letni dopust
 - izredni dopusti
 - bolniški dopusti
 - poročniški dopusti,
6. s časom, priznanim za odsotnost zaradi družbenopolitičnega dela.

II. ČASOVNI NORMATIV

1. Pedagoške ure (PU) so:

- a) vse ure rednega pouka,
- b) učne ure in ure organizirane rekreacije v oddelkih PB,
- c) ure dopolnilnega in dodatnega pouka,
- d) ure za delo razrednika z razredno skupnostjo 1. do 8. razreda,
- e) ure pevskega zborov,
- f) ure fakultativnega gospodinjstva,
- g) ure interesnih dejavnosti,
- h) ure nadomeščanja

— Učne ure pod a, b, c, d, f, g, z vsemi potrebnimi pripravami = 1,5 DU.
— Učna ura pevskega zborov z vsemi pripravami = 2 DU.
— Po navodilih republiškega sekretariata za prosveto in kulturo opravi učitelj in vodja oddelka PB tedensko 26 ur; od tega 20 PU (učne ure in ure organizirane rekreacije) in 6 DU drugega dela z učenci; izračun njegove tedenske zaposlitve znaša: $20 \times 1,5 \text{ DU} = 30 \text{ DU} + 6 \text{ DU} = 36 \text{ DU}$ oziroma letno $36 \text{ DU} \times 38 = 1368 \text{ DU}$ rednega dela z učenci.
— Normativi za interesne dejavnosti:
— Matična šola (centralna ali samostojna): na 1 učni oddelek po 50 PU; podružnična šola: na 1 čisti učni oddelek po 30 PU, na 1 kombinirani učni oddelek po 20 PU.
— Ure nadomeščanja: s pripravo = 1,5 DU, brez priprave = 1 DU.

2. Pregled in popravila učencevih izdelkov:

- a) razredni pouk — letno:
 - 1. in 2. razred 150 DU
 - 3. in 4. razred 200 DU
- b) predmetni pouk — na oddelek:
 - slovenski jezik letno po 80 DU
 - matematika letno po 50 DU
 - tuji jezik od 6.—8. razreda letno po 40 DU
 - tuji jezik v 5. razredu letno po 20 DU
 - srbsko-hrvatski jezik:
 - 6. razred letno po 16 DU
 - 7. razred letno po 8 DU
 - fizika, kemija, biologija, zemljepis, zgodovina letno po 20 DU
 - tehnični pouk (na 1 skupino = po 8 DU, če je oddelek deljen)

- glasbeni pouk letno po 6 DU
- likovni pouk letno po 6 DU
- gospodinjjski pouk letno po 6 DU

3. Delo razrednika in delo drugih učiteljev v oddelku (z učenci in starši)

- a) administrativni posli letno 40 DU
- b) roditeljski sestanki letno 12 DU
- c) govorilne ure letno 40 DU
- d) drugo razrednikovo delo 1.—8. r. letno 40 DU
- e) izpolnjevanje telesnovzgojnih kartonov od 1.—8. r. na oddelek letno 3 DU
- če je oddelek deljen, za vsako skupino letno 1,5 DU
- f) posebno, dodatno delo za razredništvo v 1. razredu letno 40 DU

4. Izdelava podrobnih učnih načrtov in letnih individualnih delovnih programov:

- a) od 1. do 4. razreda za vsak predmet po 10 DU
- b) od 5. do 8. razreda za vsak učni načrt po 10 DU
- c) za učni načrt pevskega zborov in učni načrt fakultativnega gospodinjstva po 10 DU
- d) načrt za oddelke PB letno po 60 DU
- e) načrt za posamezni krožek interesnih dejavnosti po 5 DU

5. Konference:

- a) konference učiteljskega zborov in kolektivni študij v šoli (na učitelja) letno po 40 DU
- b) konference razrednih učiteljskih zborov (na učitelja na 1 učni oddelek od 5. do 8. razreda po 4 DU

6. Strokovni aktivni in hospitacije:

- a) strokovni aktivni in hospitacije v organizaciji šole — na učitelja letno do 30 DU
- b) sektorski aktivni v organizaciji ZŠ na učitelja za vsak aktiv a 7 DU

7. Strokovno izpopolnjevanje

Obvezno izpopolnjevanje v organizaciji ZŠ dnevno a 7 DU na učitelja

8. Mentorstvo za pripravnike

- a) mentor letno po 40 DU
- b) pripravnik letno po 40 DU

9. Vodstvo knjižnic (če šola nima samostojnega knjižničarja):

- na vsakih 1000 izposojenih knjig letno po 140 DU

10. Varstvo in skrb za učila

- jeziki (2), matematika, zemljepis, zgodovina, glasbeni pouk, PB, gospodinjjski pouk letno do po 20 DU
- razredni pouk, biologija, kemija, fizika, telesna vzgoja letno do po 40 DU
- tehnični pouk/likovni pouk letno do po 60 DU
- (Če je več varuhov učil, se določen normativ deli.)

11. Športni dnevi:

- a) priprava in izdelava poročila za vsak športni dan (učit. telesne vzgoje) po 4 DU
- b) vodstvo in udeležba za vsak športni dan, (za vse prisotne učitelje) po 7 DU

12. Ekскурzije in izleti

- a) priprava
 - za vsako ekskurzijo po 4 DU
 - za vsak izlet po 2 DU
- b) udeležba (potrebno vodstvo in spremstvo):
 - krajše (v kraju) po 4 DU
 - celodnevne (v kraju in zunaj kraja) po 7 DU

13. Proslave in prireditve:

- a) organizacija in vodstvo:
 - matična šola skupaj (šolske proslave in prireditve letno po 200 DU
 - za krajevne proslave letno po 30 DU
 - podružnična šola skupaj letno po 40 DU
- b) za nastop pevskega zborov na proslavi (vodja pevskega zborov) po 2 DU
- c) samostojni koncert pevskega zborov po 8 DU
- d) udeležba (spremlstvo) po 1 DU

14. Mentorstvo za organizacijo

- a) ZMS, RK, TAB letno do 40 DU
- b) ŠŠD letno do 80 DU
- c) PO s samoupravno dejavnostjo letno do 150 DU
- d) druge organizacije letno do 40 DU
- e) na 1 do 3-oddelčnih podružničnih šolah letno po 40 DU

15. Vodstvo šolske kuhinje na centralnih in samostojnih šolah

- a) malico samo delijo letno po 50 DU
- b) kosilo samo delijo letno po 50 DU
- c) malico pripravljajo in delijo letno po 100 DU
- d) kosilo pripravljajo in delijo letno po 120 DU
- e) zajtrk pripravljajo in delijo letno po 80 DU

— na podružničnih šolah:

- a) za 1 oddelek po 40 DU
- za 2—4 oddelke po 60 DU
- za 5 ali več oddelkov po 80 DU

16. Izpiti za redne učence:

- na učenca:
 - izpit s pismeno nalogo po 40 minut
 - ustni izpit po 30 minut
 - delo v komisiji po 20 minut

17. Varstvo učencev:

- a) jutranje varstvo, varstvo vozačev in počitniško varstvo
- b) sobotno varstvo vrednotimo tako, da učinkovito opravljeno delovno uro pomnožimo z 1,5.

18. Šola v naravi:

- dnevno po 7 DU (zunaj kraja)
- v kraju:
 - smučanje 4 DU x 7 = 28 DU
 - plavanje 2 DU x 10 = 20 DU

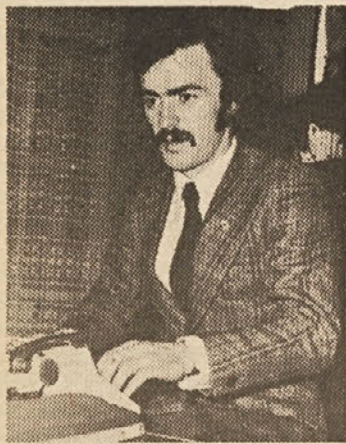
19. Drugo delo:

Po 90 DU letno na učitelja (skupni šolski fond ur). Med to delo štejemo:

- za uvajanje nove matematične (prvo leto) — tedensko 1 DU (38 tednov)
- delo za bralno značko
- tehnično delo pri šolskem glasilu
- tehnično delo s testi, učnimi listki, pisanje zapisnikov, izdelava raznega didaktičnega materiala
- mentorstvo učiteljem razrednega pouka za likovni pouk, glasbeni pouk in telesno vzgojo
- spremstva na prireditvah in tekmovanjih
- sodelovanje pri JPI
- organizacija razstav
- nabava raznega materiala in učil
- delo v komisijah
- dodatno delo v zvezi z različnimi akcijami
- posebno delo za strokovno izpopolnjevanje članov delovne skupnosti
- izdelava raznih analiz
- nadzorstva
- spremljanje in analiza realizacije delovnega programa.

TEMELJNA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST LJUBLJANA

pod reflektorjem

PIŠE:
SILVO TERŠEK

Tovariš Leopold in tovarišica Sonja sta zdrava občana; kanarček v kletki pa je samo kepica živega nesmisla. Pravkar se je pognal na gugalnico. Kdo ve, če bi se znal letati. Česar dolgo ne počneš, se odvadiš. Samo trikrat v osemnajstih letih je bila Leopoldova družina na počitnicah. Ne, otroci so odšli skoraj vsako poletje.

Leopold je odprl balkonska vrata. Opazil sem pisano, morda celo perzijsko preprogo, ki je visela z balkona v višjem nadstropju. Gozd televizijskih anten, ki so bile pritrjene na balkonu v spodnjem nadstropju, je zakrival pogled na pobočje Nanosa.

„Prišli bodo,“ je rekla tovarišica Sonja, ko se je oglasila stenska ura. Prišli naj bi Maja, Blaž in Dušan ter zvrhana mera neukročenosti.

„Na govorilnih urah ali na roditeljskih sestankih slišim samo eno: vaš otrok je živahen, pravzaprav je kar preveč živahen, skoraj nemiren. Na stolu se ves čas premika; celo škriplje s stolom in se obrača na vse strani. Moram reči, da so problemi z vašim otrokom...“

Domov se vracam razburjena. Svoje otroke poznam. Vem, da so nemirni in vem, da so popolnoma drugačni, kadar so bolni. Jezim se pa ne zaradi njih. Jezna sem na učitelje. Rada bi razumela, da imajo učitelji probleme, ki so našim podobni. Ampak učitelji opravljajo vzgojno-pedagoško službo.

Živahni otroci bi jih ne smeli spravljati ob živce. Ni dovolj, da nam v šoli postrežejo z ugotovitvami, ki jih sami že od nekdaj poznamo. Morali bi nam svetovati — saj so vendar strokovnjaki...“

Leopold je prižgal televizijski sprejemnik. Čez nekaj trenutkov se je drgetajoča mreža obesila na ekran. „Gospod doktor v zgornjem stanovanju spet vrta po zobeh — pa ne po svojih. Sam se nerad daje v zobe, čeprav so mu že očitali popoldansko delo doma.“ Leopolda to ni nikoli motilo; motilo pa je njegov televizijski sprejemnik.

Sedimo na otomani. Tovarišica Sonja je nestrpna, ker bo morala v službo — dopoldne ona, popoldne Leopold. In oba skupaj zaslužita za srednje imenitno plačo. Leopold je letos skromno upal, da bo moral izpolniti davčno prijavo. Nič ni bilo.

Gospod doktor v sosednem stanovanju je gojil prav nasprotno upanje. Kadar je le utegnil, je dokazoval, kako hudi časi so in kako človek nima od življenja skoraj ničesar. „Človek si komaj privoščiti avto, pa kakšno počivališče na morju in v hribih, a mora zaradi tega vsaj dvakrat na teden jesti mineštro. In koliko te stane otrok? Kaj otrok — šola! Ne gripa, šola je naša bolezen! Govorijo o ustavnih pravicah do brezplačnega šolanja in sploh ne vedo, da te dandanes stane šolar več kakor vzdrževanje avtomobila. Kadar pa po naključju z žulji zaslužiš nekaj več, ti to pobere davkarja. Je to socializem...“

„Kadar se razjezi na naše otroke, mu pravimo, da so otroci naše edino bogastvo,“ pojasnjuje tovarišica Sonja. „Hoče me prepričati, da so naša revščina. Dokler je človek zdrav in pošten, ni reven. Doktorjevi imajo samo enega otroka. V šoli ni bil naročen na malico in tudi s seboj je ni nikoli prinesel. Nekaj časa jo je zaradi tega dobival brezplačno. Mislim, da se temu sme reči revščina. Sedaj doktorjeva gospa rešuje vprašanje otroškega varstva. Vsak dan varuje tri otroke in pri tem ne zasluži malo. Mislite, da bo pri-

javila osebni dohodek?

Sicer pa je to njena zadeva. Socialno razlikovanje pa me kljub temu moti. Gospa doktorjeva je v svetu staršev. Morda se motim, a zdi se mi, da gre tudi v tem primeru za socialno razlikovanje. Učiteljica je predlagala v svet staršev samo ljudi iz imenitnejših družin. Tri otroke

hodi v drugi razred osnovne šole. Blaž v sedmega, Dušan pa bo šel drugo leto v drugo gimnazijo.

Mislil sem, da bo postal inženir kemije. Fant je odšel v Ljubljano, da bi se vpisal v vojaško gimnazijo. Vem, da imajo tam imenitne možnosti za šolanje. Z vsem tem ni bilo nič, ker

(Foto: S. Teršek)

imam v šoli, v različnih razredih so in nikjer nisem v razrednem svetu staršev...“

Leopold je ugasnil televizijski sprejemnik. Steklenici je izpulil zamašek in natočil kozarce skoraj do roba. „Življenje ni bilo nikoli poceni. Se dovolj kmalu sva spoznala, da se z eno plačo ne bo mogoče prebiti. Pred koncem meseca nama je vedno spodrsnilo. Lačni nismo bili nikoli! Kadar o teh stvareh razmišljam, sem res prepričan, da smo srečna družina. Maja

Dušan nima dobre krvi; slabokrven je. Če bi pozneje ne padel v drugem razredu gimnazije, bi morda celo dobil štipendijo...“

Tovarišica Sonja se posavlja. Čez nekaj trenutkov bo stopala proti visokemu tovariškemu dimniku, ki pomaga onesnaževati okolje. Leopold se vozi na delo v Ljubljano — petdeset kilometrov vsak dan. V domačem kraju se je zameril „gospodom“. Pozneje je bil prepoden, da bi zaprosil za delo

Tiste kilometre že nekako premeta, hudo pa je, ker večina družinskih skrbi ostane na Sonji. Če bi ne bila zaposlena...?

Vsi trije otroci so začeli socialno življenje v vrtcu in pozneje v mali šoli. Leopold meni, da se to v marsičem pozna: otroci so samozavestnejši, navajeni ljudi, imajo delovne navade. Seveda kljub temu izrabljajo materino dobroto. Oče je le oče, se zasmije Leopold.

„Navadili smo se delati za naše otroke. Mislite, da bom delal za avto? Če bi ga hotel imeti, bi ga tudi imel. Nisem pa med tistimi, ki ga kupijo samo zato, da ga sredi nedeljskega dopoldneva postavijo pred hišo in perejo. Prepričan sem se, da avtomobila ne potrebujem. Otroci seveda mislijo drugače. Lahko si ga bodo kupili, ampak najprej morajo priti do kruha. Nikomur nisem predlagal bližnjice, pri nikomer ne vztrajam, da bi prišel do kruha po najkrajši poti. Moja dolžnost je, da jim v življenju pomagam. In nikar ne mislite, da od otrok karkoli pričakujem; morda spoštovanje. Otroci so vendar last družbe, ki v njej živijo. Pomagam jim, da se bodo lahko čim hitreje osamosvojili in živeli v tej družbi.“

CELODNEVNA ŠOLA? V družinah, kakršna je naša, bo celodnevna šola rešitev mnogih težav. Nekateri govorijo, da se bo tako otrok odtujil od staršev. Tako govorijo mnogi, ki so že do sedaj namenili otroku zelo malo pozornosti. Pri nas je že bilo tako. Z ženo naju je nenehno skrbelo, kaj počno otroci, kadar sva midva v službi. Med potjo v Ljubljano sem razmišljal: bodo naredili domače naloge, se bodo pripravili za pouk, bodo jedli, bodo...?

Vseh teh težav pa še kopica drugih zdaj ne bi bilo več treba. Mislim pa, da je ta celodnevna šola še vedno pod vprašajem, čeprav jo v nekaterih šolah že preskušajo. Kako bo s prehrano otrok, kako s financiranjem? Bo šlo vse to na pleča staršev?

Otrok in staršev ne zblizuje samo čas, zblizujejo jih medsebojni odnosi, razmere v družini.

Ali bo celodnevna šola predvsem potuha takšnim, kot so naši sosede, bo omogočala še večjo tekmo za denarjem, še večjo brezbriznost nekaterih zaposlenih staršev do otrok?...

Leopoldovi otroci niso ne srečni; živijo skoraj tako kot doktorjev Benjaminček. Kruh jedo samo, kadar je namazal smetano, kadar je posladkan, beli kavi mora biti tudi malo turške, pijejo samo sadne sokove, v vodi se pa samo umivajo. Sin Dušan kadil in oče mu kupuje cigarete. V lanskem poletju se je zaposlil v tovarni. Veliko večino prisluznega denarja je pozneje po neumnosti zapravil. Sicer pa je v mladosti sploh kaj, čemur sme reči — neumno?

„Včasih računam, kadar zaradi doktorja ne morem gledati televizijskega programa: šolske potrebščine, malica in kosilo, izleti in počitnice, obleka in žepnina, knjige in kino... Moja žena pravi, da so otroci srečni; povem vam, tudi revščina so. Ampak tako bo še nekaj let. Zanima me, kakšen občutek imaš, ko spoznaš, da si naredil, kar se od staršev pričakuje — dobrih staršev.“

Mislite, da vedo vsi učitelji, kaj se od njih pričakuje — od dobrih učiteljev...?

SODOBNA POTA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

PIŠE: DR. ANA KRANJC

Od prvih delavskih univerz do danes

Petnajst let delavskih univerz

Tak jubilej kot je 15-letnica delavskih univerz na Slovenskem ne more mimo nas. V Ljubljani smo dobili prvi zametek delavske univerze „Boris Kidrič“ že leta 1957. V šolskem letu 1960/61 pa je bilo po Sloveniji že 70 delavskih univerz. Takrat je začel pri nas delovati prvič v zgodovini sistem izobraževanja odraslih. V podobnih obdobjih se je izobraževanje načrtno institucionaliziralo po vsej naši republiki. Dane so bile možnosti za povezavo in enotno delovanje ter kakovostno delo.

Osem let pozneje sta kadrovska politika in splošna družbenopolitična reorganizacija naše družbe povzročili, da se je število delavskih univerz zmanjšalo; leta 1968/69 jih je bilo še 53 v preteklem šolskem letu pa 46. To, da se je število delavskih univerz zmanjševalo, še ni pomenilo, da se krči obseg dejavnosti vzgoje in izobraževanja odraslih. Nasprotno, proces je vedno bolj napredoval. Ustanov res ni bilo več toliko, zato pa so bile kadrovske močnejše. Njihova dejavnost je bila obsežnejša, programi bogatejši, prostora je bilo več. Čeprav je bilo ustanov manj, pa so s svojim delom pokrile prav tolikšno območje kot prej.

Kaj se je v teh 15 letih dogajalo v delavskih univerzah? Z dejavnostjo delavskih univerz lahko enačimo vse izobraževanje odraslih. Že same številke nam povedo veliko, čeprav z njimi težko predstavimo tudi povečevanje kakovosti vzgojnoizobraževalnega dela z odraslimi. Kljub temu da se je število ustanov zmanjševalo, je bilo slušateljev vedno več. Večalo se je tudi število učnih programov za odrasle, število učnih ur, učna sredstva so postala bolj raznovrstna.

Izobraževanje odraslih lahko razdelimo v tri temeljne usmeritve: — splošno izobraževanje — strokovno izobraževanje in — družbenopolitično izobraževanje. Število seminarjev in tečajev se je zvečalo od 1.423 v prvem

šolskem letu na 3.228 v zadnjem šolskem letu. Tudi število slušateljev na seminarjih se je povzpelo od 45.889 na začetku na 132.262 v lanskem šolskem letu. V istem obdobju pa se je število posamičnih predavanj zmanjšalo. Posamična enkratna predavanja so bila malo učinkovita v primerjavi z drugimi oblikami izobraževanja in vzgoje. Od približno 6000 takih predavanj po vsej Sloveniji, so jih imeli lani le še približno 4000. Očitno je, da so se odrasli raje vpisovali v trajnejše oblike izobraževanja — razne seminarje.

Družbeno izobraževanje je temeljna dejavnost delavskih univerz, saj so s tem najbolj uresničile svojo družbeno funkcijo. Pri tovrstnem delu so jih podpirale razne družbene organizacije ZK, SZDL, Zveza sindikatov, Zveza mladine Slovenije in nekatere strokovne organizacije. Samo med letom 1970 se je število slušateljev, ki so se pripravljali za samoupravljanje, zvečalo od 3.800 na 16.600, tistih, ki so se usposabljali za člane družbenopolitičnih organizacij od 11.000 na 23.500, politične šole pa je obiskovalo na začetku približno 600 ljudi, sedaj pa jih je absolviralo že več kot 1.000. Družbenopolitična izobraževalna dejavnost pa je potekala še po mnogih drugih poteh.

Delovne organizacije so najbolj podpirale strokovno izobraževanje. Splošnega strokovnega izobraževanja, namenjenega pridobivanju kvalifikacije, je bilo na začetku deležnih nekaj več kot 9.000 delavcev, danes pa jih je že skoraj 28.000 v enem šolskem letu. Pot do kvalifikacije ubirajo že kar pogosto tudi odrasli (zaposleni) ljudje. Delovno mesto zahteva dodatno znanje o novi tehnologiji dela ali pa o novih predpisih in podobnem, zato se delavci znova vračajo na šolanje v delavske univerze.

Splošno izobraževanje je najbolj razvejavno in posega na vsa področja znanja, pa tudi težnje po vzgojni učinkovitosti je v splošnem izobraževanju več. Seminarjev splošnega izobraževanja je bilo v začetku 418, na koncu pa že 1.235 (indeks porasta je 295). Na teh seminarjih se je povečalo tudi število slušateljev (od 15.000 na začetku do 63.300 v preteklem šolskem letu). Indeks porasta števila slušateljev, če jemljemo prvo leto za osnovo 100, je bilo v zadnjem letu 422. Sočasno je bil indeks za strokovno izobraževanje izračunan po isti poti samo 293, pri družbenem izobraževanju pa le 192.

Po sprejetju nove ustave in pomembnih dokumentov X. kongresa ZKJ in VII. kongresa ZKS ter z uvajanjem novih oblik samoupravnih socialističnih odnosov se je začelo družbeno izobraževanje naglo razvijati. Posamezniki se zanj vedno bolj zanimajo, zavestno pa ga podpirajo in razvijajo tudi TOZD in OZD ter družbenopolitične organizacije. Uresničevanje zamišljene prakse in novih samoupravnih odnosov terja poseben intenziven razvoj vzgoje in izobraževanja odraslih prav na družbenopolitičnem področju. Predvidevamo, da bo razmerje med splošnim, strokovnim in družbenopolitičnim izobraževanjem in vzgojo dobilo v naslednjih letih novo podobo: družbenopolitično izobraževanje bo še bolj poudarjeno, vedno bolj večja vpliv splošne izobrazbe na strokovno izobraževanje.

Pod vplivom razvijanja znanosti in tehnike ter proizvodnje se vedno bolj večja vpliv splošne izobrazbe na strokovno izobraževanje. „Splošna izobrazba je najboljša strokovna izobrazba“ — beremo v publikaciji Petnajst let delavskih univerz Slovenije, ki jo je izdala Zveza delavskih univerz Slovenije 1974. Ker bodo dovolj splošno izobraženi, bodo delavci bolj usposobljeni za svoje sedanje in prihodnje delo. Če bo potrebno, se bodo lahko hitro usposobili za nov delovni postopek, novo delovno mesto, pa tudi menjavo strokovne ne bo zanje več nepremagljiva ovira. Predznanje v splošni izobrazbi bo hitro obogatilo še tako zahtevno poklicno izobrazbo ali pa strokovno znanje, čeprav bo le-to predstavljalo nekaj povsem novega. Razvoj nakazuje, da bo v prihodnje splošna izobrazba bolj poudarjena, ker bo tako zagotovljeno dovolj ažurno in sodobno strokovno usposabljanje, sočasno pa splošna izobrazba podpira tudi družbenopolitično izobraževanje.

Ko govorimo o smernicah razvoja splošnega izobraževanja odraslih, mislimo predvsem na prihodnost. Sedanjost pa zahteva, da najprej postavimo solidno kvalifikacijsko strukturo in nadalje usposabljammo odrasle za poklicno delo in pridobivanje kvalifikacij. Struktura strokovne izobrazbe v naših delovnih kolektivih je zelo nizka. Nikar torej ne zavračamo tistega, česar se sploh nimamo. To bi bilo podobno tistim deželam, ki prevzemajo iz tujine parolo „dol s šolami“, sami pa niso zgradili niti svoje šolske mreže. Strokovno in poklicno izobraževanje odraslih in mladine je zapoved našega časa, današnjih razmer in sedanje stopnje našega družbeno-ekonomskega razvoja. Aktualnim problemom izobraževanja za delo je prisluznilo usmerjeno izobraževanje. Ob njem pa ne zanemarjamo tudi splošnega in družbenopolitičnega izobraževanja, sicer bi bil naš vzgojni smoter že na začetku zgrešen.

RADIO IN ŠOLA

Izdaja publikacije Radijska šola za II. polletje se je zakasnila, zato vas prosimo za razumevanje. Da bi oddaje radijske šole vseeno lahko vključili v pouk, objavljamo program za februar.

RŠ NIŽJA STOPNJA:

7. februarja 1975 ob 9.05 I. program: Pesniki in pisatelji naši prijatelji
7. februarja 1975 ob 14.00 II. program: Pesniki in pisatelji naši prijatelji — ponovitev
14. februarja 1975 ob 9.05: Zemljevid — obisk v kartografski delavnici
14. februarja 1975 ob 14.00 — II. program: Zemljevid — obisk v kartografski delavnici — ponovitev
21. februarja 1975 ob 9.05 — I. program: Domače živali
21. februarja 1975 ob 14.00 — II. program: Domače živali — ponovitev
28. februarja 1975 ob 9.05 — I. program: Glasbena pravljica o malem zvončku
28. februarja 1975 ob 14.00 — II. program: Glasbena pravljica o malem zvončku

RŠ SREDNJA STOPNJA:

4. februarja 1975 ob 9.05 — I. program: Fran Levstik, pesnik za otroke
5. februarja 1975 ob 14.00 — II. program: Fran Levstik, pesnik za otroke — ponovitev
11. februarja 1975 ob 9.05 — I. program: Potovanje v deželo tisočerih jezer
12. februarja 1975 ob 14.00 — II. program: Potovanje v deželo tisočerih jezer — ponovitev
18. februarja 1975 ob 9.05 — I. program: Izdajalec
19. februarja 1975 ob 14.00 — II. program: Izdajalec — ponovitev
25. februarja 1975 ob 9.05 — I. program: Glasbena, Izštevanka — nagajivka
27. februarja 1975 ob 14.00 — II. program: Glasbena, Izštevanka — nagajivka — ponovitev

RŠ VIŠJA STOPNJA:

6. februarja 1975 ob 9.05 — I. program: Tvoj čili polet, mladi Kajuh — Kanjuh
13. februarja 1975 ob 9.05 — I. program: Besede in glasba — Mum
20. februarja 1975 ob 9.05 — I. program: V deželi zlata in kakaa
27. februarja 1975 ob 9.05 — I. program: Projekt „črna luknja“

KNJIŽEVNOST JUGOSLOVANSKIH NARODOV IN NARODNOSTI

4. februarja 1975 ob 14.00 — II. program: Sodobna slovenska lirika I.
11. februarja 1975 ob 14.00 — II. program: Sodobna slovenska lirika II.
18. februarja 1975 ob 14.00 — II. program: Sodobna slovenska lirika III.
25. februarja 1975 ob 14.00 — II. program: Povojna hrvaška poezija

NENAVADNI POGOVORI:

3. in 5. februarja: Ne maram svojih staršev
17. in 19. februarja: Družina in otrokovi prijatelji

Nižja stopnja

Spoznavanje družbe — geografija

Zemljevid (obisk v kartografski delavnici)

Sinopsis: dipl. inž. Jože Rotar
avtorica: Jasna Tepina

14. februarja 1975 ob 9.05 I. program
14. februarja 1975 ob 14.00 II. program

V današnjem času imamo skoraj vsi vsak dan opravka z različnimi kartami. Nekateri uporabljajo karte pri svojem delu v službi, drugi pa v svojem prostem času. Veliko je poklicev, ki bi svoje delo brez kart težko opravljali — piloti, mornarji, vojniki, vozniki avtomobilov in ne nazadnje profesorji zemljepisa in zgodovine. Poleg že naštetih poklicev uporabljajo karte pri svojem delu tudi drugi, kot na primer: geologi, gozdarji, urbanisti, geografi itn. Uporabljajo jih tudi v vsakdanjem življenju na izletih in potovanjih, pri reševanju križank itd. Karte prikazujejo in objavljajo v časopisih in na televiziji, jih prodajajo v knjigarnah in kioskih. Kupujemo jih kot posamezne liste ali karte, vezane v knjige — atlase. Malodko pa se vpraša, kaj je karta in kako je izdelana.

In kaj je karta? Zelo poenostavljeno bi lahko rekli, da karta pokaže pomanjšano tisto, kar vidimo v naravi ali: karta je pomanjšana in posplošena tlorisna risba dela zemeljske površine, ki je sestavljena po določenih matematičnih zakonih. Stroko, ki se ukvarja z izdelavo kart, imenujemo kartografijo, strokovnjake, ki izdelujejo karte, pa kartografe.

Karte se razlikujejo med seboj po velikosti, obliki, namenu, po merilu, načinu izdelave, prikazu zemljišča itd.

Kako ločimo karte? Karte lahko ločimo po velikosti merila — Poznamo karte v merilih do 1:5000, ki jih imenujemo tudi načrti, karte v srednjih merilih do 1:1000000 in karte v majhnih merilih (merilo manjše od 1:1000000). Merilo oziroma imenovalec merila pove, kolikokrat je ista razdalja v naravi pomanjšana na karti. Karte pa lahko ločimo tudi po namenu oziroma vsebini — poznamo fizične, politične, gošpodarske, zgodovinske in druge karte. V vsakdanjem življenju se srečujemo z različnimi avtokartami, turističnimi in planskimi kartami, mestnimi načrti itd.

Preden se seznanimo, kako nastaja — oziroma kako izdelujemo karto, moramo edeti, kaj in kako naj bo na karti predstavljeno zemeljsko površje.

Poznati moramo matematična pravila prehoda iz krogle (geoida) na ravnino. Torej poznati moramo kartografske projekcije.

Poznati moramo osnovno vsebino kart, ki je:

1. Vode (hidrografija) v kartah predstavljamo s posebnimi

znaki vodne izvire, potoke, reke, jezera, morje itd.

2. Relief — gore, griči, ravnine, doline — z različnimi znaki (plastnicami, senčenjem) skušamo predstaviti oblikovitost zemljišča.

3. Vegetacija — na karti z različnimi znaki prikazemo razprostranjenost gozda, travnikov itd.

4. Naselja — s posebnimi znaki prikazujemo posamezne hiše, vasi, mesteca in mesta.

5. Prometna mreža — prikazujemo različne vrste poti in cest, železnice, vzpenjače, itd.

6. Meje — ločimo občinske, republiške in državne meje in druge.

7. Imena na kartah. Karta nima prave vrednosti, če niso reke, vrhovi in naselja opisana z imeni (Triglav, Ljubljana).

Ker ne moremo karte izrisati tako, kot jo vidimo iz letala, uporabljamo posebne znake — kartografske znake, s katerimi prikazujemo določeno vsebino na karti. Pojasnilo, kaj pomeni posamezen znak, dobimo na vsaki karti v tolmaču znakov — legendi.

Izdelavo karte lahko delimo v tri stopnje in to:

- pripravljalna dela
- izdelava kartografskega originala — in
- izdelava založniškega originala.

Pripravljalna dela imenujemo tudi redakcijsko pripravljalna dela. Dela, ki jih opravljamo na tej stopnji so: določitev oblike, velikosti, merila in vsebina karte, izbor kartografskih projekcij, pregled obstoječih kartografskih materialov — že izdelane karte za določeno področje, letalski in satelitski posnetki. Strokovnjaki, ki opravljajo ta dela, si torej zamislijo postopek izdelave karte in kakšna bo karta, ko bo natisnjena.

V drugi stopnji iz obstoječih materialov in po navodilih iz redakcije pripravljalnih del izde-

lamo kartografski — imenovan tudi avtorski — original. Avtorski original izdelamo na posebnem listu (papir, plastična masa). Na takem originalu je že izrisana prihodnja karta, vendar ne v taki obliki, da bi bila že uporabljiva za splošno rabo. Zato moramo izdelati še založniške originale. Založniški original je pravzaprav lepo izrisan kartografski original. Založniški original izdelujemo s posebnimi postopki — risanjem ali graviranjem na plastične mase, montažo imen na film itd. Za vsako barvo, ki je na karti natisnjena, izdelamo poseben založniški original, tako za modro, zeleno barvo itd. Določeni barvi seveda ustreza določena vsebina karte. Tako voda ne prikazujemo v rdeči barvi, ampak v modri, gozdov ne v modri, ampak v zeleni barvi. Na karti se z barvami skušamo približati barvam v naravi.

Iz barvno ločenih originalov potem v tiskarnah na posebnih tiskarskih strojih natisnejo karto.

Karta je sicer podobna pogledu oziroma posnetku iz letala ali satelita. Vendar je karta po eni strani poenostavljena, po drugi pa dopolnjena slika zemeljskega površja. — Iz letala vidimo reke, gozdove, naselja, gore itd., ne vidimo pa (in ne vemo), kako se reka, gozd, naselje imenuje. Iz letala ne vidimo občinskih, republiških in državnih mej. Vse to pa na karti lahko prikazemo — torej s karto predvsem lahko orientiramo.

S m o t r i: pri RŠU učenci: obnovijo pri pouku pridobljene pojme (karta — zemljevid, merila, fizična, politična, zgodovinska, geografska karta);

— spoznajo nove pojme: kartografija, kartograf, kartografska projekcija, kartografski znaki, legenda;

— spoznajo postopek nastajanja karte.

ARMADA SMO VSI

Prebiramo priročnik za vojaški poklic (I)

Priročnik „Kaj nudi oficirski poklic mlademu človeku“ bo pomagal učiteljem, da se bodo bolj nadrobno seznanili z načinom šolanja in z delom poklicnih vojakov. Tako bodo lahko bolj natančno seznanjali dijake in njihove starše ter neposredno prispevali k novemu pojmovanju vojaškega poklica in lika ljudi, ki ga opravljajo. Kako je to pomembno, vedo tisti, ki se pri svojem delu neposredno spopadajo z zastarelim, klasičnim pojmovanjem lika oficirja ali mlajšega oficirja (prej „podoficirja“); tisti, ki iz prakse vedo, kako zelo ovirajo takšno pojmovanje mlade ljudi pri odločanju za ta poklic, pa tudi njihove starše, ki naj bi potrdili pravilnost otrokove odločitve.

Radi bi opozorili na nekatera od teh pojmovanj in na dejstva, ki potrjujejo nasprotno; ta pa lahko najdemo prav v omenjenem priročniku o vojaškem poklicu.

kakšnih novih „vzorcev“, ki bi zamenjali stare.

Kakšen je bil včerajšnji vojaški starešina, nam lepo prikaže risba v Delovnem zvezku za prvi razred osnovne šole (I. del, stran 14, ki ga je izdala DZS v Ljubljani leta 1974). Prvošolcem je v tem zvezku predstavljen „klasični oficir“, ki pa ga še zdaleč ni mogoče primerjati s sodobnim pojmovanjem oficirja, pa čeprav doslej še nismo ničesar povedali o spremembah, ki so nastale v njegovem načinu šolanja, dela in življenja, mesta in vloge v naši samoupravni družbi. Zakaj?

Konjenica kot rod vojske je bila ukinjena že veliko prej, preden so se rodili sedanji prvošolci (leta 1955), šola, v kateri se je šolal predstavljeni konjeniški oficir pa nekoliko kasneje (leta 1959). Ostal je torej brez svojih konjeniških škornjev in ostrog, pa tudi brez sablje, ki že zdavnaj ne sodi več k oficirjevi opreči, pa tudi ne simbolizira več njegovega dostojanstva. Prav taka usoda je doletela tudi njegove epotele, ki jih oficirji JLA ne nosijo že več kot dve desetletji. (Ukinjene so bile leta 1953). Kljub temu pa si mnogi še vedno predstavljajo oficirja z vsem paradnim blščem, v skla-

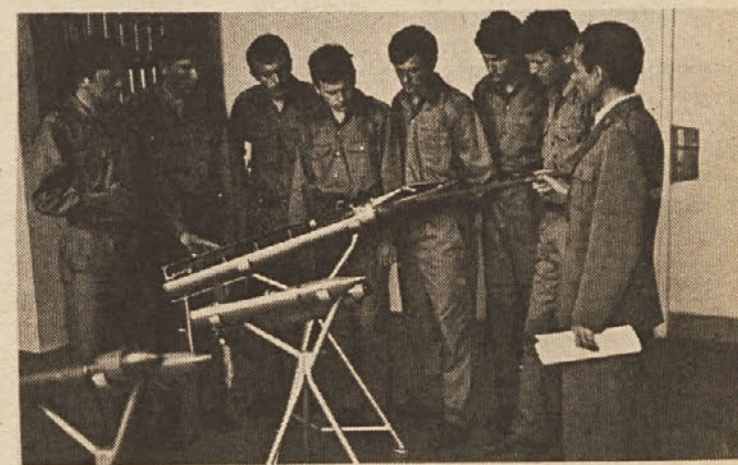
du s tem pa pojmujejo tudi njegov delovni dan, delovno dobo in življenje.

V resnici ne polemiziramo z avtorjem omenjene risbe, temveč samo ugotavljamo, da si moramo vsi skupaj prizadevati, da bomo mladim predstavili tak lik vojaškega starešine JLA, ki bo v skladu z našo sodobno organizirano in moderno opremljeno vojsko ter s potrebami, za katere ga šolamo. Samo taka predstavitev našega oficirja ali mlajšega oficirja bo zanimala dijake in njihove starše ter jih spodbudila k razmišljanju. Prvine, ki bodo temelj za predstavitev takega lika, pa bomo našli v vsaki informaciji, ki izhaja iz naših vojaških šol in akademij, iz naše armade.

Da je to res, se lahko prepričamo, že če površno prelistamo omenjeni priročnik: v njem je namreč vojaški starešina povsem drugače predstavljen. Vzemimo na primer samo podatek, da se šolajo v naših vojaških šolah in akademijah sedaj vojaški tehniki in inženirji — njihovo šolanje pa traja kar štiri ali celo pet let. Tako celostno in dolgotrajno šolanje prav gotovo ni predvideno zato, da bi imelo tovrstno osebo v naši družbi popolno srednjo ali visoko izobrazbo. Gre za nekaj drugega: naše enote so opremljene s ta-

kimi tehničnimi pripomočki in z orožjem, ki zahtevajo, da z njimi ravna visokošolsko usposobljeni strokovnjaki.

Utemeljitev za to ni treba iskati samo na tistih področjih življenja in dela naše armade, kjer imamo očitno opraviti samo s tehniko, za katero pripravljamo tudi ustrezno tehnično osebo. Če si bolj natančno ogledamo programe šolanja naših prihodnjih komandirjev in komandantov, posebno za potrebe kopenske vojske, se lahko prepričamo, da morajo tudi ti obvladati številne splošne in vojaške strokovne predmete. Zato morajo na primer prihodnji starešine pehotnih enot natančno spoznati „skrivnosti“ elektrotehnike in elektronike, osnove raketne tehnike, mehanike balističnih sistemov, oklopnih vozil in drugega. Zato ni čudno: današnji starešina „pešak“ je že zdavnaj postal organizator združenega boja; njegove enote se premikajo po bojišču v oklopnih vozilih, pomaga jim ogenj topništva, raket in letal; na sovravno ozemlje se spuščajo iz letal in helikopterjev, čez reke se prevažajo z amfibijami. Na voljo so jim številna bojna in druga sredstva, s katerimi se lahko gibljejo; tako zasledujejo in uničujejo sovražnika podnevi in ponoči, ob vsakem vremenu in na vsakem terenu.

Tudi tisti današnji oficir, ki nima neposrednih komandantskih ali štabnih zadolžitev, ni zgrešil življenjskega poklica. Lahko se usmeri v katero od vojaških znanosti in veščin, si pridobi naziv magistra ali spe-

klica, ki se nenehno spreminja in razvija.

Spregovorili smo le o nekaterih prvinah, ki pa nam jasno kažejo, da je naša vojska danes druga. Razvoj tega poklica je

cialista za ožje področje, postane doktor znanosti in tako napravi vojaško kariero. Tovrstne strokovnjake in znanstvenike armada vedno bolj potrebuje. Zato tudi podpira starešine, ki želijo to doseči. Ne gre le za to, da vojaške starešine prehajajo v znanost, temveč za mnogo več: za spremembe po-

bil tako korenit in preraščanje starešine v visoko izobraženega predstavnika te družbene dejavnosti tako naglo, da še vedno slišimo zven njegove sablje in ostrog, ki jih je že zdavnaj zavrgel.

FRANC VRANČIČ

Odlomki iz odgovora na delegatsko vprašanje

„Kakšne so realne možnosti, da bi bile vse šolske knjige v prihodnjem šolskem letu cenejše in v naslednjih 3–4 letih vsaj za učence osnovnih šol brezplačne?“ (Vprašanje je zastavil Igor Ponikvar.)

Cene učbenikov so v primerjavi z lanskim letom višje, ker so se bistveno zvišali vsi elementi, ki vplivajo na prodajno ceno, med njimi predvsem papir, tiskarske storitve in avtorski honorarji, precej višje pa so tudi družbene dajatve. Javnost je obveščena, da za šolske knjige ni subvencij in tudi nikakršnih drugih ugodnosti. Zalaganje šolskih knjig je popolnoma izenačeno s proizvodnjo kateregakoli drugega proizvoda. Cene učbenikov so se torej zvišale skladno s porastom drugih cen in so v primerjavi z lanskim letom višje od 30 do 50 odstotkov, odvisno pač od vrste papirja, tiska in višine naklade.

Trdi se, da so založniki že večkrat opozorili na težak položaj, ki nastaja ob neprestanih podražitvah materiala (predvsem papirja, ki se je v enem letu podražil za več kot 100 odstotkov) in tiskarskih storitev. Nujno je, da učbeniki dobijo potrebno subvencijo, založniki pa ugodnejše gospodarske možnosti za zalaganje šolskih knjig. Dokler izdajanje šolskih knjig ne bo vsaj delno podprto, bo cena učbenikov v skladu z zviševanjem drugih cen — še naprej rastla.

V šolskem letu 1973/74 so šole skupno zbrale 95.302 učbenikov, iz družbenih sredstev so jih nabavile 65.422, zaloge iz prejšnjih let so znašale 84.250 učbenikov. Skupno imajo osnovne šole v skladih za izposojanje 244.974 učbenikov ali 11,5 % vseh učbenikov, kolikor bi jih potrebovali za vse učence v osnovni šoli. Več kot tri četrtine vsega zbrane denarja v letu 1973 za nakup učbenikov in učnih pripomočkov so prispevale temeljne izobraževalne skupnosti iz namenskih sredstev (78,6 %), petino (19,5 %) so prispevale šole iz svojega denarja in le 1,9 % denarja so dale delovne organizacije in starši.

Podiplomski študij za profesorje fizike

Lanskega junija se je končal na odseku za fiziko prvi podiplomski tečaj za učitelje fizike, ki se je začel oktobra leta 1972 v sodelovanju z oddelkom za pedagogiko filozofske fakultete. Prvi tečaj je obiskovalo deset slušateljev. Naslednji tečaj se bo pričel, ko bo prijavljenih dovolj kandidatov. Zato objavljamo kratko informacijo o programu in pogojih študija, ki morda zanima vas ali vaše kolege. Veseli bomo, če boste sporočili odseku za fiziko, da se za študij zanimate, in povedali, v katerem letu bi najraje začeli študirati.

Med študijem si kandidati poglobijo in posodobijo znanje iz fizike in se izpopolnijo v eksperimentiranju in merjenju. Spoznajo sodobno pedagoško teorijo in prakso in se seznanijo z osnovami kibernetike in nevrofiziologije. Obravnavajo novosti in težnje v pouku in uku fizike in si pridobijo izkušnje z novimi možnostmi. Študirajo razvoj fizike in filozofske misli o naravoslovju. S študijskimi in eksperimentalnimi nalogami se kandidati uvajajo v samostojno obravnavo problemov in se usposabljaajo za raziskovanje in snovanje novosti na področju fizike.

Predavanja in vaje so bile na prvem tečaju ob petkih in so-

notan, poprečno po deset ur tedensko. Poudarek študija je na samostojnem delu in reševanju izbranih problemov ter na seminarskih referatih in razpravah.

Kandidati imajo na voljo obsežno knjižnico, opremljen laboratorij, demonstracijsko zbirko za poskuse ter računalnik IBM 1130 in vhod v Cyber 72. Na dveletni podiplomski tečaj se lahko vpšejo diplomirani fiziki, matematiki in drugi, ki se ukvarjajo s poukom fizike. Vsak kandidat ima že od začetka študija svojega mentorja, ki spremlja njegov študijski napredek, seminarske in šolske nastope ter ga vodi pri magistrskem delu. Kandidati so imeli zmanjšano učno obveznost na šolah in povečini stipendijo raziskovalne skupnosti SR Slovenije.

Kandidati opravijo delne izpite in magistrski izpit, ki obsega prve štiri predmete. Predložiti morajo magistrsko delo, v katerem samostojno obdelajo nekatere probleme fizike in pouka fizike.

Po uspešnem javnem zagovoru dela dobe pravico in naslov magistra fizike. Dodatna vprašanja o študiju ali prijavi naslovite na Odsek za fiziko, Jadranska 19, 61001 Ljubljana pp 543, tel. 061-61-432.

JUGOSLOVANSKA ŠOLA V LUSAKI

Pobudo za ustanovitev jugoslovanske šole v Lusaki so dali starši učencev, podprlo pa jo je zambijsko-jugoslovansko podjetje ZECCO. V ta namen so se starši odrekli otroškemu dodatku, denar za ustanovitev šole pa je dalo tudi podjetje. Okrog petdeset učencev v Lusaki ima prav tak pouk kot njihovi vrstniki v domovini; ko se bodo vrnili, bodo brez težav nadaljevali šolanje.

POMOČ PRI DOMAČIH NALOGAH

Na pobudo pokrajinskega Združenja žena so v Lucernu odprli za otroke tujih delavcev tako imenovano „Doposcuolo“ — dopolnilni pouk za pomoč pri izdelavi domačih nalog. Tak pouk so organizirali tudi v sosednjih mestih. Eden od komitejev staršev skrbi tudi za obveščanje o našem šolskem sistemu in možnostih, ki jih ta daje. Dejavnost tega komiteja zbuja veliko pozornost. Razumljivo je, da se zanj

Poskus zasnove modela sistema usmerjenega izobraževanja po intencijah resolucije 10. kongresa ZKJ o vzgoji in izobraževanju

Pedagogi Jugoslavije smo pred neposrednim uresničevanjem nalog, ki nam jih postavlja resolucija o vzgoji in izobraževanju, sprejeta na 10. kongresu ZKJ. Med njimi je tudi zahteva — oblikovati tak sistem usmerjenega izobraževanja, kot ga je začrtal navedeni partijski dokument v tehle izhodiščih:

Razvoj naše družbe zahteva, da se celotna vzgojnoizobraževalna dejavnost v temelju usmeri k izobraževanju in vzgoji z delom za delo.

Delo je nenadomestljiv del procesa izobraževanja in vzgoje. Delovna politična vzgoja in izobraževanje, vzgoja za ustvarjalnost pri delu, povezovanje pouka in izobraževanja s proizvodnim in drugim družbeno koristnim delom z življenjem, s samoupravnim prakso in vsakdanjim bojem delavskega razreda morajo prežemati ves sistem in vsebino vzgoje ter

Celotno organizacijo, oblike in vsebino usmerjenega izobraževanja je treba zasnovati tako, da se lahko učenci, potem ko dokončajo ustrezne faze usmerjenega izobraževanja, neposredno zaposlijo v ustreznih poklicih, in da lahko — v prožno organiziranem sistemu izobraževanja — nadaljujejo izobraževanje ob delu ali v določenem odnosu do združenega dela. Vse stopnje in oblike izobraževanja po osnovnem morajo izobraževati za vključevanje v delovni proces in za nadaljnje permanentno izobraževanje. Nobena

Na navedenih zahtevah je zasnovan poskus modela za sistem usmerjenega izobraževanja.

OSNUTEK SISTEMA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA

(priloga)

Razlaga modela:

Učenci po uspešno končani obvezni osemletni šoli nadaljujejo šolanje v prvem razredu usmerjenega izobraževanja ali pa se usposobijo za specializirano delo. Usmerjeno izobraževanje za vpisane učence vključuje tri področja: obvezni, usmerjevalni in usmerjeni del.

Obvezni del

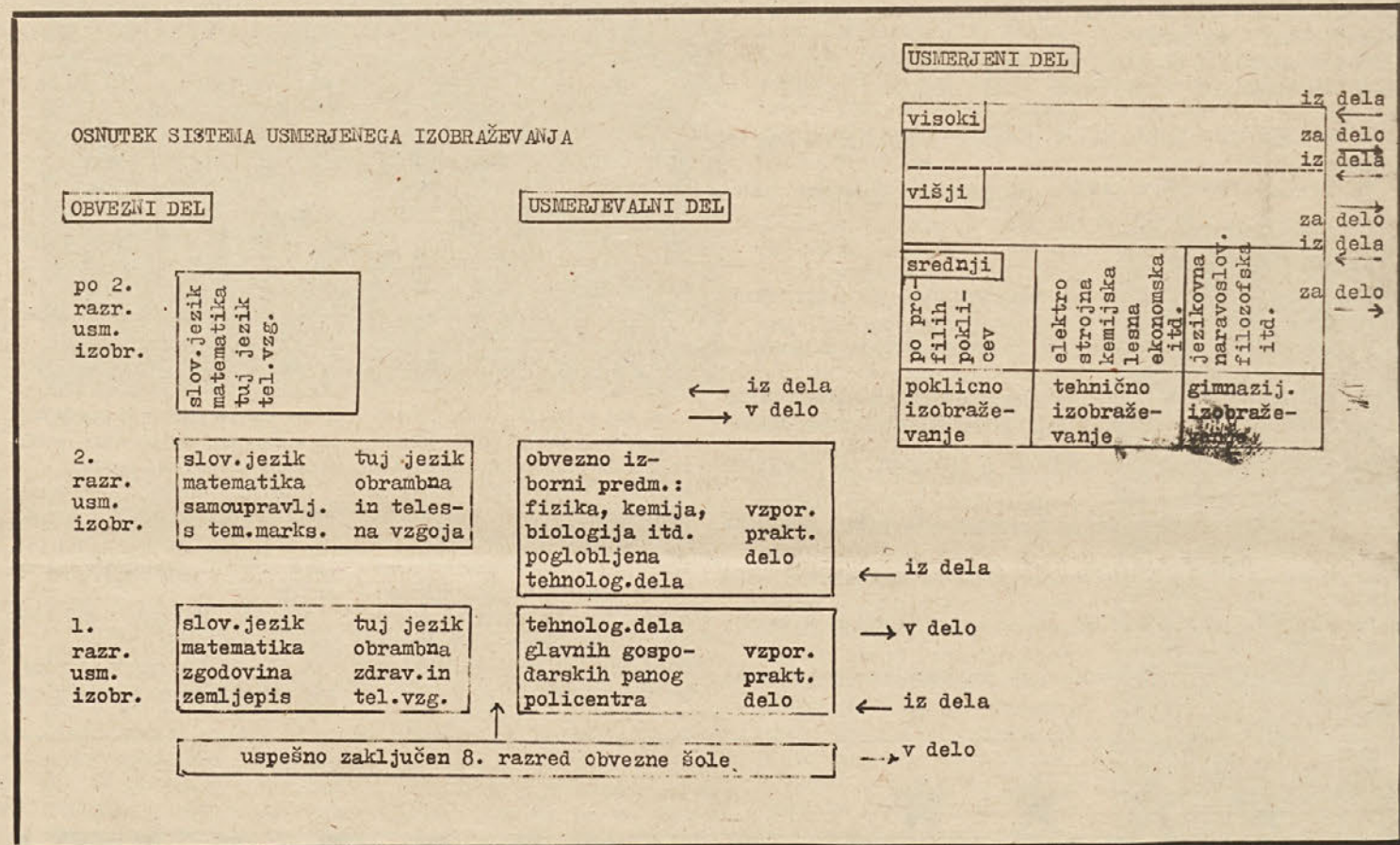
V obveznem delu bi bile podane tiste učne vsebine, ki za-

proces šolanja. S tem bi odpravili ponavljanje.

Program drugega leta usmerjevalnega procesa omogoča, da se učenci sami na podlagi izbranih predmetov po končanem drugem razredu usmerijo v ustrezna področja in smeri. Preusmeritve so še vedno možne zaradi vodoravne povezanosti temeljnih znanj. Tudi po drugem letu usmerjenega šolanja je mogoče učence na podlagi pouka poglobljene tehnologije dela hitro usposobiti za delo v ustrezni delovni organizaciji, od koder pa se lahko ponovno vključijo v proces šolanja.

Usmerjeni del

Vzgoja in izobraževanje v usmerjenem delu zgubi elemente organizacije pouka po razredih, oddelkih in šolskih letih. Dolžina šolanja za določeno stopnjo je odvisna od ob-

izobraževanja kot glavna značilnost in eno izmed temeljnih načel socialistične samoupravne vzgoje, izobraževanja, življenja in delovanja vseh dejavnikov vzgoje in izobraževanja.

Zato je potrebno, da se vsa mlada generacija bolj zgodaj vključi v delo in družbeno življenje in da se ob delu nadalje izobražuje. Tako bomo bolj odločno premagali razdvojenost med izobraževanjem in delom.

Vse stopnje izobraževanja je treba funkcionalno povezovati in presegati obstoječo razdvojenost med njimi. Izoblikovati je treba prožen, vertikalno in horizontalno povezan ter celosten sistem, v katerem bo obstajalo bazično izobraževanje (zdajšnje predšolsko in osnovno ter usmerjeno izobraževanje (zdajšnje srednje, višje in visoko) z vrsto izobraževalnih poti in funkcij dela ter s številnimi ravnmi strokovnosti.

šola in nobena oblika izobraževanja ne more pripravljati mladih izključno za študij.

Zato je treba v učnih načrtih in programih na začetku usmerjenega izobraževanja zagotoviti skupno vzgojno izobražbeno osnovo, ki zajema splošno kulturne, družbenoekonomske, naravoslovno-matematične in proizvodnotehnične vsebine s politično usmeritvijo. Na to skupno vzgojnoizobraževalno osnovo se navezuje usmerjen in prožno zasnovan sistem vsebine, trajanja in organizacije izobraževanja, ki upošteva zahteve in spremembe v strukturi dela tako v temeljnih poklicih kakor v osebnih in družbenih potrebah za permanentnim izobraževanjem. (X)

(X) Priloga Komunista, dne 3. 6. 1974

zanimajo tudi naši delavci v tujini, saj jim ni vseeno, kakšna bo prihodnost njihovih otrok. Kmalu bodo ponatilsili informacijo o šolanju iz leta 1973 in jo dopolnili na temelju kritičnih pripomb.

DELOVNA VZGOJA IN POKLICNO USMERJANJE V SSSR

V vorožilovski četrti mesta Donecka je ustanovljen politični center za delovno vzgojo in poklicno usmerjanje.

V tem centru se šola tri tisoč učencev višjih razredov splošno izobraževalnih šol. Izkušeni mojstri — proizvajalci iz več podjetij te četrti usposabljaajo fante in dekleta za poklice iz 20 strok, ki so v vsakdanjem življenju najbolj potrebni. Tukaj se učijo obrti ključavničarji, mizarji, stenodaktilografije, krojači in drugi. Profil strokovnjaka izberejo glede na potrebe okoliša. V Donecku je to že drugi politični center.

gotavljajo temeljito obvladanje materinske, matematike in tujega jezika (le-te predstavljajo ključ do vseh nadaljnjih znanj — informacij) ter marksistično-humanistično — obrambno-zdravstveno področje znanj za oblikovanje socialistično osveščene osebnosti. Pouk navedenih predmetnih področij spremlja ves čas in vse oblike srednjega usmerjenega izobraževanja. Učenci lahko napredujejo v naslednji višji razred, četudi so negativno ocenjeni iz tujega jezika, vendar se lahko usmerjajo le v oblikovanje za poklice.

Usmerjevalni del

V prvem letu usmerjevalnega dela vzgoje in izobraževanja se učenci seznanijo na podlagi znanj iz obvezne šole s tehnologijo dela ter z delom ključnih gospodarskih panog regije.

Pouk tehnologije dela s praktičnim delom seznani učence z gospodarstvom regije, omogoča procesionalno zasnovano poklicno usmerjanje. Ob poznavanju dela jih navdušimo za delo v določenih organizacijah združenega dela, da bodo preverjali svoje sposobnosti in interese z zahtevnostmi praktičnih in teoretičnih znanj, s tem pa bi pripomogli k pravilni poklicni odločitvi in ustrezni izbiri predmetov v obvezno izbirnem programu.

Učenci, ki ne bi zmogli usmerjenega programa izobraževanja, se lahko na podlagi znanja iz tehnologije dela hitro usposobijo za delo v ustrezni delovni organizaciji, od koder se lahko ponovno vključijo v

sega usmerjenega učnega programa, oddelki se formirajo po predmetih in ravneh učnih uspehov. Usmerjeno izobraževanje na srednji stopnji se navpično povezuje s programi višjih in visokih šol. Vmes so možne zaposlitve in vrnitve za nadaljevanje študija.

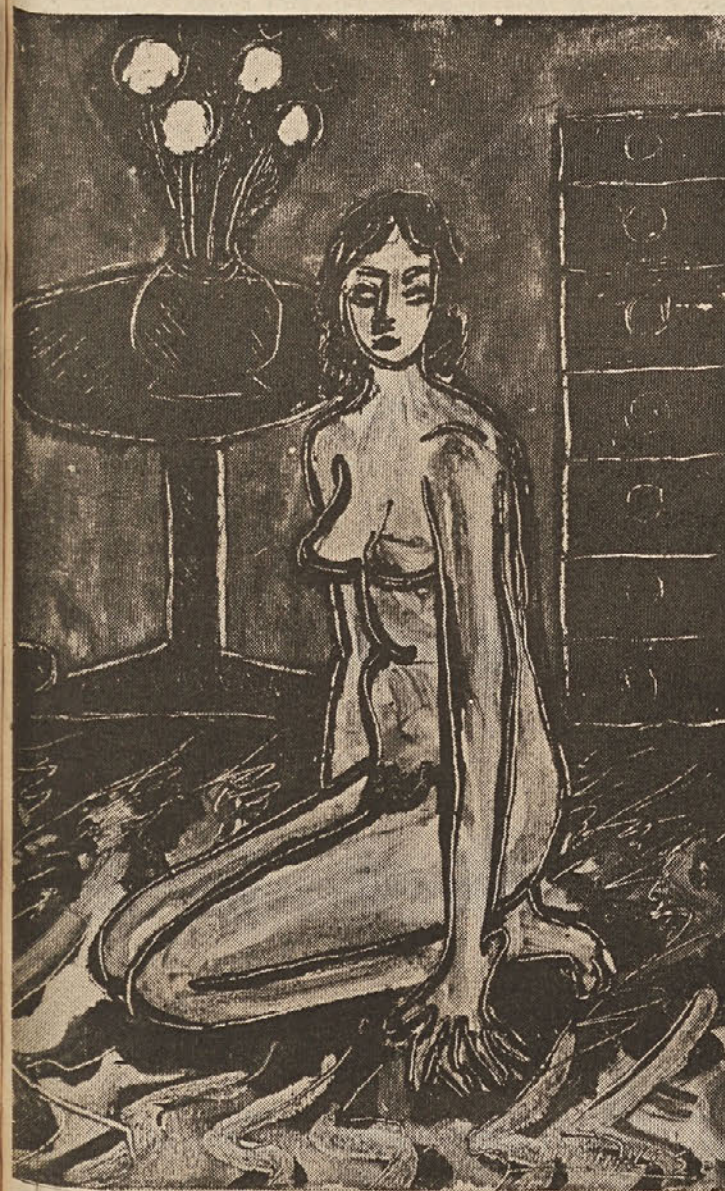
Zasnovani model sistema postavlja vso generacijo v enak položaj učenja in dela, omogoča procesionalno zasnovano poznavanje dela za poklicno odločanje — izbiranje, zagotavlja gospodarstvu kadre in odpravlja očitke, da šole ne pripravljajo ustreznih kadrov in da so odmaknjene od življenja. Učenci se lahko po vsakem obdobju usmerjenega šolanja hitro usposobijo za delo in se ponovno vračajo vanj; vsakemu večjemu kraju omogoča organizacijo dveh letnega srednjega usmerjevalnega šolanja, kar občutno skrajša čas profilskega oblikovanja v ustreznih strokovno-specializiranih šolskih centrih, povezuje izobraževanje vodoravno in navpično, odpravlja ponavljanje, zagotavlja bolj kakovostno znanje učencev in povezuje delo z učenjem.

Problemi, ki zavirajo uresničitev predstavljenega sistema — modela:

- odklonilna stališča malomeščanske miselnosti do usmerjenega izobraževanja;
- pomanjkanje ustreznih oblikovanih kadrov;
- nerešene materialne možnosti (kapacitete za dosedanj periodično organiziran pouk);
- neustrezna pripravljenost gospodarstva za organizacijo in izvajanje praktičnega dela.

LORENČIČ BRANIMIR

kultura

Doma, olje 1974, Miha Maleš

Razstave Miha Maleša v Moderni galeriji

Do 16. februarja trajajoča razstava Mihe Maleša v Moderni galeriji opozarja na umetnika, ki je pet desetletij umetniško pričujoč, a vendar je bilo kar premalo njegovih razstav v naših galerijah. Retrospektiva daje vpogled v Malešovo delavnico od dvajsetih let do sedaj, od slik v raznovrstni tehniki pa do velikega deleža v grafiki. Če izločimo njegovo knjižno ilustracijo, smo navedli osrednja območja njegovega likovnega ustvarjanja, nikakor pa ni izčrpano drugo Malešovo delovanje. V izrazno in vsebinsko razvejanem ekspresionizmu sta Malešu blizu lirizem in igrivost, skrajno racionalna poteza se spontano veže s čustvenimi prvinami. V njegovih delih praviloma ni dramatičnosti, zato pa je naklonjen intimizmu, ornamentalnosti, sugestivnim barvam, kjer zadobijo drobne igrivosti njemu lasten izraz. Tu in tam se da govoriti ne le o igrivosti, pač pa tudi o lahkotnosti. Verjetno je na Maleša impulzivno vplival tudi Matisse. Prav gotovo pa je Maleš samosvoja umetniška osebnost; čutnost in lirizem sta zanj elementarnega pomena. Že grafični delež Mihe Maleša je zavidljivo obsežen in ga je ob B. Jakcu kar treba upoštevati. Bibliofilske, ilustrirane knjižne izdaje – npr. Prešernov „Sonetni venec“, „Maj“ Karla Hyneka Mache, pa „Dvanajst“ Aleksandra Bloka, „Rožice iz Režije“ – so značilne za Malešovo pojmovanje ilustrativnosti na literarne teme. Predvojna kritika je bila precej nasprotujoča si glede njegove umetnosti, zato bi sedaj pričakovali mnogo bolj zaokrožen in vseobsežen študijski vpogled v njegovo ustvarjalnost. Ob celotnem pregledu Maleševih razstav ne kaže pozabiti na konstantnost njegovega izraza.

Medvedek zleze vase

To je nova slovenska lutkovna igrice, ki jo je priredil po že znanem istoimenskem radijskem besedilu Frane Puntar. V igrici je izvirno in zanimivo prikazan svet fantazijskih konstrukcij, ki niso vselej najbolj dojemljive mlademu gledalcu, s svojo zvočno in likovno prisposobo pa dajejo vtis novosti. Dogajanje sproži konflikt med deklico z imenom Medvedek in njenim sošolcem Jurkom. Deklica v jezi pogoltno divji kostanj in zato jo boli želodček. Iz težav ji pomaga Plezalček, ki jo popelje v njeno notranjost in z njeno pomočjo reši svoj in dekličin problem. Zato tudi njegova slika dobi svoje mesto v punčkinem srcu. In kdo je Plezalček? Pravljica bitja, ki so včasih tudi zamotana, živijo v Puntarjevem besedilu tudi zaradi odlične režije in še boljše likovne opreme, ki bi ji lahko dali naslov Oder barv in odličnih zamisli nove likovne tehnike. Običajnim lutkam so namreč dodane še ploske, prosojne, ki pomagajo ustvariti vtis globokega odra.

Omeniti je treba tudi kitaro Tomaža Pengova, znanega trubadurja beat glasbe, ki je s svojo odsotno sanjskostjo pripomogel k še večji optični in glasovni ubranosti.

LADISLAV LESAR

Veliko zanimivega

Ob izidu 5. številke revije Vzgoja in izobraževanje

Uvodnik prinaša nadaljevanje in konec prispevka Mata Jergoviča V čem je nadaljnja reforma sistema usmerjenega izobraževanja. Avtor razpravlja o prehodu iz srednje na višjo in visokošolsko stopnjo izobraževanja, o programski strukturi, vlogi vzgojnoizobraževalne ustanove v novem sistemu izobraževanja in nakazuje nekatere družbenoekonomske vidike novega sistema usmerjenega izobraževanja.

Zelo aktualen je prispevek Dragoljuba Marjanoviča O konceptu celodnevne šole – cilji, naloge in organizacija. Avtor razčlenjuje pomembne komponente, naloge in organizacijo celodnevne osnovne šole ter njeno pedagoško strukturo. Ivan Furlan piše o ekoloških vsebinah v vzgojnoizobraževalnem delu šole.

Dokaj zanimiv in aktualen je tudi prispevek Jožeta Trčka, saj govori o pomembnosti šolskega svetovalnega dela. Avtor analizira sedanje stanje na področju šolske svetovalne službe, nakazuje nekatera odprta vprašanja razvoja svetovalnega dela na šolah in podaja rešitve teh problemov.

Jože Azman piše o čustvenih in volitivnih pripravah športnikov na tekmovanje. Zelo dragocen je prispevek Dragutina Frankoviča Didaktično-metodične misli o pouku predmeta samoupravljanje s temelji marksizma. Avtor govori o uvedbi tega pomembnega predmeta v šolah, o izboru in kombiniranju učnih metod in sredstev, o ocenjevanju ter aktivnosti učencev in učiteljevi vlogi pri tem pomembnem predmetu.

Skupinske zaposlitve v vzgojnovarstvenih zavodih – to je prispevek Brede Cilenšek. Avtorica obravnava razliko med organizacijsko-obliko skupnih in skupinskih zaposlitev, posebej pa svetuje, kako naj se vzgojiteljica pripravi na skupinske zaposlitve.

Prispevek Stiske učencev v domovih sta napisali Jožica Korpar in Angela Škrobar. Avtorici pripovedujeta o težavah in stiskah, ki jih doživljajo učenci prvih letnikov štiriletnih šol ob prihodu v dijaške domove in med letom.

Jure Gartner nas seznani s sistemom šolstva v Sovjetski zvezi, Franc Porenta pa s socialnim delom v vzgojnih zavodih zahodne Nemčije. Revija prinaša tudi tokrat ocene, informacije in novosti iz knjižnice zavoda, obvestila o potrjenih učbenikih ter učilih in drugo.

DRAGO NOVAK

Spacal in Kras

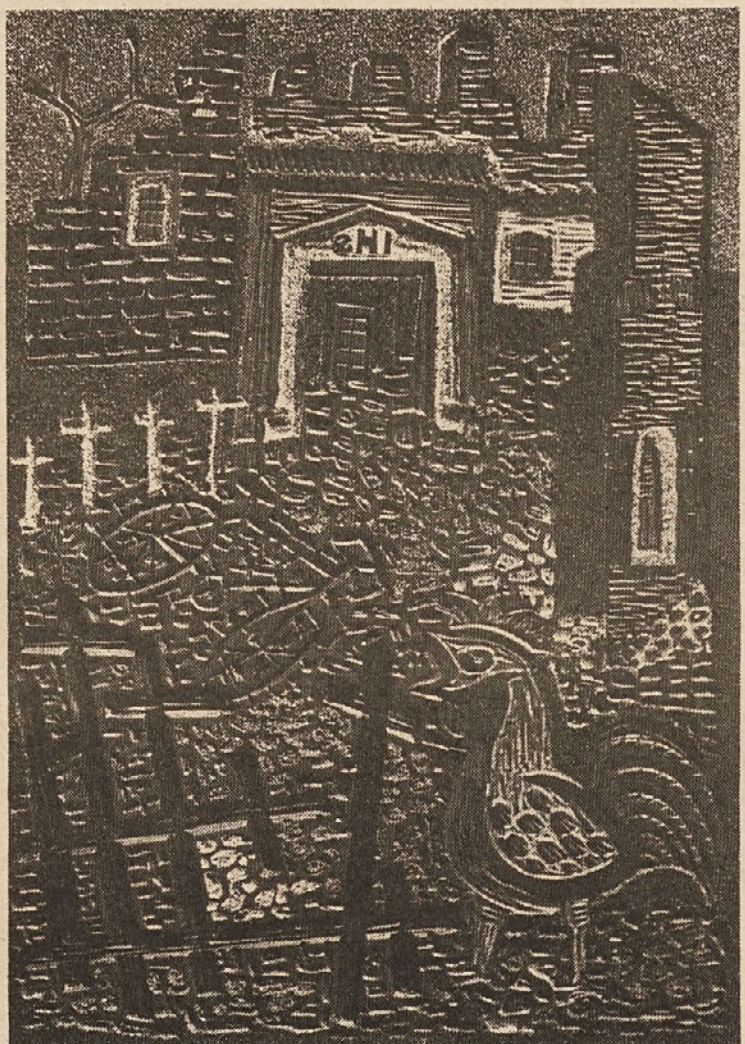
Lojze Spacal – Prešernova nagrada '74

Lojze Spacal, Prešernov nagrajenec '74, likovni umetnik, ki je znan doma in po svetu, je kraški rojak, sin kamnoseka, rojen v slovenski družini 15. junija leta 1907 v Trstu.

Z dušo in telesom pripada krasu, o tem nas prepričajo njegove umetnine, ki so zveste podobe kraškega obraza. Približa in priljubi nam trd, samotni kraški kamen, belino, zavito v burjo, ki čuva rdečkasto, skopo zemljo z njenimi trdoživimi bori in nemirnim morjem.

V Spacalovem odkrivanju krasa čutimo sporočilo: ljubezen do trdega življenja, do lepe kraške zemlje, ki je postala vodilo njegovemu umetniškemu ustvarjanju. Ni naključje, da se je vrnil na to zemljo iz svojih nemirnih iskanj po svetu. Njen klic ga je privabil domov, kjer je našel svoje potrdilo kot umetnik in človek.

Spacalov kras zveni. Umetnik prepleta v svojih delih na svojstven način spomine in sanje. Čiste, trdne ploskve njegovih znanih

Lojze Spacal

„kraških dvorišč“ delujejo sugestivno, postanejo naše notranje bogastvo.

Presenetljiva je njegova fantastična formula združevanja prvih kamna in lesa, združevanja kraške vasi in mesta.

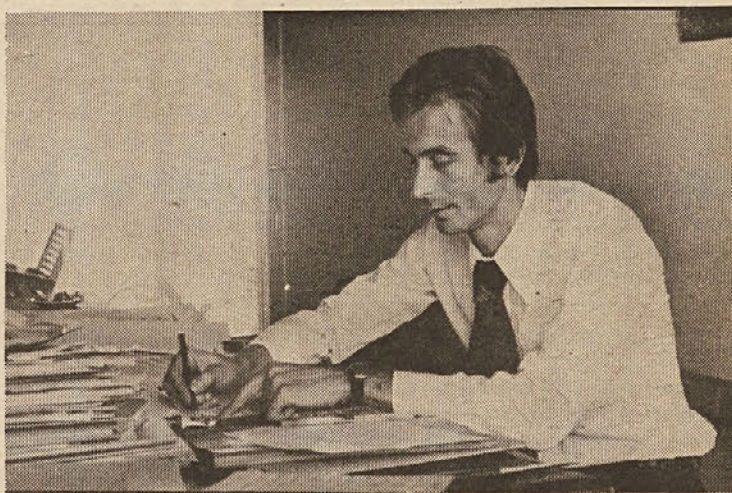
Ob umetnikovi razstavi, ki je bila pred nedavnim v Moderni galeriji, je izšla čudovita publikacija SPACAL IN KRAS, ki nam z izvrstnimi barvnimi reprodukcijami njegovih del približa umetnikovo ustvarjanje. Vodnice so nam izredne fotografije, ki so prijetno dopolnile in hkrati izhodišče sedanje Spacalove umetnosti.

Publikacija je brez dvoma veliko zadoščenje umetniku, hkrati pa priznanje oblikovalcu Oskarju Kogoju, fotografijam Itala Zanniera „i založbi Lipa.

TEA DOMINKO

Knjiga kot prijateljica

Slovenski knjižni sejem, ki bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani od 7. do 16. februarja in je že tradicionalna prireditev te vrste, bo tudi tokrat priložnost za izmenjavo miselnosti, pregleda slovenske knjižne produkcije in dogovor za nadaljnje delo. Naprosili smo direktorja letošnjega knjižnega sejma Tineta Stiploška, da nam odgovori na nekaj vprašanj. Vabilu se je ljubeznivo odzval:

Tine Stiplošek

– Kakšne so glavne značilnosti letošnjega sejma in kdo vse bo na njem sodeloval?

„Slovenski knjižni sejem organizira zbor delegatov TOZD založništva in knjigotrštva pri gospodarski zbornici SRS v sodelovanju s kulturno skupnostjo Slovenije.

Sejem bo osrednja prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku in ima namen predstaviti slovensko založniško proizvodnjo zadnjih treh let. Do sedaj se je prijavilo osemnajst založb, kar pomeni, da bodo sodelovale vse slovenske založbe in nekatere znanstvene ustanove ter druge družbene organizacije, ki se ukvarjajo z izdajanjem knjig. Razstavljenih bo več kot 2000 knjig. Knjige bo možno kupiti z 10 % sejamskim popustom.

Zveza prijateljev mladine bo uredila posebno razstavo knjig za bralno značko, narodna univerzitetna knjižnica pa bo poskrbela za izbor knjig slovenskih avtorjev v tujih jezikih. Ob sejmu bo izšla tudi posebna številka revije Knjiga, kjer bo pregled dejavnosti vseh založb in njihov knjižni program. Na sejmu bomo podelili tudi dvanajst nagrad za najboljše opremljene knjige.“

Pomen knjige danes, njena funkcija in njena perspektiva: kaj mislite o tem?

„Rad bi opozoril, da so v naši družbi še številne slabosti, ki pomagajo, da pozabljamo na kulturne vrednote. Vedno bolj se vključujemo v standard porabniške družbe in njene miselnosti.

Vse preveč imamo formalnih kulturnih predstavnikov (pri SZDL, sindikatih, ZKPO, kulturnih skupnostih, itd. . .), ki govorijo o kulturnih potrebah življenja, bore malo pa prispevajo h konkretnim akcijam. Zato menim, da bi morali skrbeti za kulturne dejavnosti tisti, ki jim je blizu duhovno življenje, ljubijo dobro knjigo in jim je pri srcu slovenska beseda!

Tudi pot knjige od avtorja do bralca je predolga. Ker knjiga ne bi smela biti zgolj tržno blago, ampak predvsem kulturna dobrina, bi morala imeti vsaka založba poleg ekonomskega cilja, predvsem kulturne, to se pravi humanistične cilje. Tako na zahodu kot na vzhodu ima založništvo izredno pomembno kulturno in družbeno nalogo.

Premalo se zavedamo, da je knjiga eden najpomembnejših členov pri ohranjanju in razvoju naroda. Človeku moramo približati napredno in dobro knjigo! Prav tako pa moramo bolj poskrbeti za prebujanje kulturnih potreb. Posebno priporočamo obisk šolskim ekskurzijam in prosvetnim delavcem, saj bodo na sejmu ne samo informirani o najnovejših dosežkih slovenske knjižne produkcije, temveč bodo imeli priložnost navezati neposredne stike s predstavniki založb. Za šolske ekskurzije pa bo poskrbljeno s posebnimi vodniki po razstavi.“

Pogovor pripravil:
LADISLAV LESAR

Andrej Ajdič v galeriji Ars

Galerija Ars v prostorih ljubljanske Mladinske knjige je pripravila razstavo grafik Andreja Ajdiča, ki bo trajala do 12. februarja. Sedanja metamorfoza izraznosti v Ajdičevi grafiki daje vrsto kombiniranih grafik, kjer gre za povezovanje fotografskih retušev predmetnega sveta, predstavi jih z različno tehniko in skromno pridene trak barvnega spektra, ki je kontrapunkt črno-beli prevladujoči osnovi. Opazimo, da se je Andrej Ajdič zgledoval po J. Berniku in A. Maraževi, popredmeteni svet (zmečkan časopis, pisalni stroj, koš z odpadki, nosorog, muha itd.) lahko pojmuje mo ironično ali v povezanosti s porabniškim svetom. Motivika ni izvirna, je celo nekoliko „pozna“, priznati pa je treba tehnično izdelanost, ki je bila že poprej značilna za Ajdiča. Težnja za minucioznim obvladovanjem tehnike prav gotovo ostaja avtorjeva odlika, osamosvojitve v tematiki in umetniškem spročilu pa zagotavlja brez dvoma nadarjenemu umetniku, da bo znova našel izvirnejšo in obogateno možnost umetniških upodobitev.

IZBERITE MED NOVI MI KNJIGAMI

France Pibernik

September

Četrta pesniška zbirka Franceta Pibernika kaže dvoje značilnih potez: izrazno-izpovedno raznolikost z novimi motivnimi obogatitvami ter izid zbirke, ki tokrat ni v zamudi. Ciklus „Razlage“ pomeni novost ne le v Pibernikovi liriki, pač pa tudi v širšem sodobnem pesniškem območju; gre namreč za svojevrstno projekcijo zgodovinskih silnic, ki spodbujajo k razmišljanju o sodobnem času, kot neka vez v narodnoesketenčnem sporočilu (npr. „Brižinski II“, „Peter Klepec“, „Štirinajsto štirinajst“ idr.). Tu se zrcali pesnikova nevsiljiva angažiranost na eksistenčnem območju naroda. Ciklus „Veliki sanjski možje“ razodeva pesnikovo premišljuječo naravo in ob tem osebno občutljivost. Prevladujoči resnosti pa se zna pridružiti ironija, čeprav je pesnikova etična in eksistencialna zavzetost tudi tu prvotnega pomena. Mnogo bolj osebna projekcija razpoloženj in refleksij. Sklepno poemo „September“ bi lahko imenovali lirična avtobiografska refleksija v najboljšem pomenu te sicer nepriljudne oznake. Kot že poprej je Pibernik tudi v „Septembru“ asociativno smotno in v celoti gledano večplasten v izpovednem sporočilu. Intelektualni lirizem je v sozvočju s čustveno in miselno kategorijo. Kakor je na odmerjenem prostoru težko podati bolj celostno oznako pesniške zbirke, pa ne kaže pozabiti, da spada Pibernik med pesnike, ki so nastopili neopaženo, samostojno, brez ekskluzivističnih preračunljivosti; zato zrcali samosvoje lirčno sporočilo, ki zasluži pozornost. Zbirko je barvno in likovno estetsko opremil Matjaž Vipotnik.

I. G.

Bojan Štih

Osnutki

„Osnutki“ Bojana Štiha — izšli so pri Cankarjevi založbi — so zbir študij in razprav o nekaterih vidnih in tudi osrednjih književnikih med obema vojnama. Kot je avtor sam zapisal, je pričujoča knjiga nekolikani polemika in posreden odgovor tistim oficialnim optimističnim estetskim nazorom, kakršni so se uveljavili v doktrinski in utilitaristični književnosti. Posamezni prispevki torej branijo načelo naravne kontinuitete razvoja naše literature tudi v povojni čas. Že samo to govori o knjigi, na katero je treba opozoriti; koristno bi bilo o njej bolj obširno spregovoriti, kot to dopuščajo informativne možnosti. Bojan Štih je zaobjel tele avtorje (vendar ni jih avtor sicer skromno poimenoval „Osnutke“, s čimer je dopustil misel, da pričujoča vsebina ni nekaj zanj že ustaljenega ali izkristaliziranega, ali da dopušča možnost, da se še po vrne k imenom in delom književnikov. Pri tem upošteva, da literarno delo različno odmeva v različnem času in okoliščinah. Štihov izbor avtorjev je značilen. Omejuje se na tista imena in dela, ki so izoblikovala določen profil literarnega ustvarjanja. To pa ni brez pomena za povojno književnost do petdesetih let. Preprosto knjižno opremo je zasnoval Nils Otrhbar.

I. G.

Spomini velikega pevca

Avtor knjige NA TISTA LEPA POTA je Ladko Korošec, operni pevec — basist mednarodnega slovesa. Rojen kot peti otrok v rudarski družini v Zagorju se je zaradi svojega naravnega pevskega daru, zaradi izredne vztrajnosti in zaradi nesebične strokovne pomoči priznanih slovenskih glasbenih pedagogov povzpel v sam vrh svetovne pevske poustvarjalne operne elite. Zdaj ko je za njim že polnih 30 let nepretrganega umetniškega dela, obogateneja z zavidljivimi uspehi, doseženimi v številnih opernih hišah od Daljnega vzhoda do Amerike, je z njemu lastno šegavostjo opisal svojo trdo umetniško pot od neznanega zborovskega pevca do iskanega in zelo slavnega basista. Vse njegovo pisanje je prežeto z ljubeznijo do ljudi, do resnične umetnosti in do domače grude, ki ji je ostal zvest kljub temu, da se mu je nemalokrat ponujala zapeljiva prilika za kraljevsko plačan angažma v tujini. Zakoreninjen v domači zemlji in vdan ljubljanski operni hiši je Ladko Korošec čvrsto povezan z delovnimi ljudmi, z njihovim kulturnim izročilom, pa tudi z vrhunsko glasbeno umetnostjo drugih narodov. Kot tak nam je še bolj simpatičen, še bližji, še bolj človeški. Knjigo, ki je opremljena s številnimi fotografijami iz umetnikovega življenja, priporočamo zlasti mladini, še bolj pa nikdar zadovoljnim nergačem, ki polni zaslepljenega veličanja vsega, kar je tuje, pozabljajo na kulturne vrednote slovenskega naroda ali pa jih sploh nočejo videti. Zanimiva knjiga NA TISTA LEPA POTA, ki nas popelje na razgibane odre mnogih opernih gledališč po svetu, stane 100 din. Izdala jo je založba Partizanska knjiga v Ljubljani.

V. T. ARHAR

Nove strokovne knjige

Školska knjiga, Zagreb, Masarikova 28:

1. Raič — Ranogajec: Odgojna uloga osnovne škole i sata pionirske razredne zajednice.
2. Sveto Marušić: Metode i tehnike profesionalne orijentacije u školi.
3. Planiranje nastave tjelesnog odgoja u srednjim školama. Uputstvo.
4. Furlan Ivan: Pedagogizacija čovjekove sredine.
5. Vladimir Mužić: Programirana nastava. 3. izdanje.

Sto let ljubljanskega učiteljsišča

Zbornik, izdala gimnazija pedagoške smeri v Ljubljani, strani 200, uredil profesor Venceslav Čopič

Zbornik. Izdala gimnazija pedagoške smeri v Ljubljani 1973. Str. 200. Uredil profesor Venceslav Čopič.

Take spominske izdaje, čeprav skromne kot je pričujoča, so potrebne za pregled preteklega dela in za utrditev ljudske zavesti o pomembnosti določenega prispevka v prosvetni in kulturni dejavnosti naroda.

Težišče publikacije je vsekakor na članku profesorja V. Čopiča, ki podaja kratek, zgoščen pregled razvoja učiteljsišča v sto letih. Ni šlo vedno vse tako gladko, kakor bi kdo mislil. Iz pregleda spoznamo, kako počasi so prodirale novosti, kako so morale reformne težnje tako rekoč preključiti železne obroče, da so zrasle iz semen skromne sadike. Ustanovitev učiteljsišča je bila zagotovljena z državnim šolskim zakonom z dne 14. maja 1869. Učiteljsišče je začelo sicer takoj delati, toda brez deželnega šolskega zakona, ki je bil odoben 29. aprila 1873. Štiri razrede pa je dobilo učiteljsišče v resnici šele s šolskim letom 1877/78, in še to po večkratni intervenciji dunajskega ministrstva za bogočastje in pouk.

Razprava navaja vrsto zanimivosti iz dolgega življenja, največ prostora je posvečenega raznim organizacijskim zadevam, predmetnikom in učnim načrtom, potem nenehnemu boju za slovenski pouk, nenehno se spreminjajočim določbam o zrelostnih in usposobljenostnih izpitih, o raznih tečajih za dopolnilno izobraževanje. Zbornik objavlja razne pregledne učnega osebja in piše o materialnih možnostih za delo — učiteljsišče je dobilo svojo stavbo leta 1884. V knjižici beremo seveda tudi o gibanju in delu mladine na šoli, ki je vseskozi nosilo pečat naprednosti ter o zavodu v odločilnih trenutkih naše zgodovine. Tako je bil 7. novembra leta 1918 napisan prvi slovenski konferenčni zapisnik. Takrat je prevzel zavod dr. Anton Dokler.

Zelo obširno razpravlja prof. Čopič o delu med NOB. Delo za OF je bilo na učiteljsišču zelo razgibano tako med profesorji kot med dijaki. Stvarni podatki osvetlujejo marsikatero dogodke, pojasnjujejo pa tudi močan pritisk reakcije na zavod. Za čas po osvoboditvi navaja vrsto organizacijskih in drugih sprememb, učnih načrtov, predmetnikov ter rastoče zanimanje dijakov za kulturno-prosvetno življenje.

Razprava je dopolnjena s podatki o dijakih, ki so padli ali bili ubiti med NOB. Pri teh spiskih pogrešam podatkov o padlih in ubitih učiteljih, ki so maturirali na učiteljsišču pred letom 1941, saj vendar govori brošura o sto letih in predstavljajo ti padli svetel vzor tudi za prihodnje rodove. Teh podatkov danes ni več težko zbrati, imamo pa jih na več mestih lepo urejene. Če se je dalo to urediti pri spisku kulturnih delavcev, pri sicer potrebnem seznamu diplomantov, ne bi bilo tako zelo naporno tudi zbiranje teh podatkov.

Knjižica objavlja poleg drugega tudi nekaj zanimivih spominskih zapisov, tako Edvarda Kardelja (kot učit. abiturienta) o prof. dr. Fr. Čibeju, Erne Musjerje o Anici Černejevi ter dr. Ive Segule impresije o knjigi pokojne sošolke Ančke Galetove.

Kljub vsem pripombam podaja knjiga zanimiv in bogat pregled dela ljubljanskega učiteljsišča. Vsi, ki so izšli s tega zavoda, bi jo morali imeti za spomin in za notranji obračun s seboj.

V. W.

V surovem zraku vojne

Letalstvo je prav v drugi svetovni vojni doživelo izreden razmah. Nekateri vrhunski letalci so v mimih povojnih letih pisali svoje spomine, ki jih danes beremo kot najbolj napete romane. Eden izmed teh piscev je tudi sovjetski letalski veteran Vasilij Jemeljanenko. V svoji knjigi V surovem zraku vojne popelje bralca od prvih dni Hitlerjevega napada na Sovjetsko zvezo vse do zloma nacionalsocialistične Nemčije oziroma do povojnih let. Avtor, ki ga odlikujejo osebna skromnost, predanost domovini in velika hrabrost, nam brez patosa prikaže težak boj sprva maloštevilnih letalskih sil, številne bojne operacije in nazadnje tehnično in številčno premoč sovjetskega orožja nad sovražnikom. Pisec le malo govori o sebi, vendar pa je kot aktivni udeleženec vojne nenehno navzoč, saj odpira pred nami galerijo svojih vrstnikov letalcev. Pri tem pa ostaja vedno stvaren, človeški in nepristranski. Jemeljanenko ni velik pisatelj, je pa zvest kronist številnih vojnih dogodkov. Zato je njegovo pisanje privlačno za vsakogar, pa naj gre za učenca višjega razreda osnovne šole ali za odraslega bralca. Knjigo V surovem zraku vojne je v solidnem prevodu Mileta Pavlina izdala založba Partizanska knjiga v Ljubljani. Stane 140 din.

V. T. ARHAR

V Matjaževi knjižnici je izšlo

Tomo Rebolj: GOLDENBRUK IN SANJA

Nenavadno pristrčno, do resničnosti doživeto napisana zgodba o dečku. Ta ima svoj zaliv in svoj sanjski svet. Vse, kar želi, je tam — tudi nevidni duh, s katerim se pogovarja v urah samote. In tako ne občuti, da je sam. To spoznanje mu prinese šele srečanje s Sanjo, z deklico, ki po naključju zaide v njegov svet. Igrata se in vse ji razkaže. Potem pa deklica odide in se ne vrne.

Ker vsakdo sodi druge po sebi, nujno doživljamo razočaranja. Tako tudi deček z zvanečim imenom Goldenbruk. Ko samotni išče Sanjo, ga fantini grdo nalažejo, napadejo. Stepe se z njimi, zavoljo tistih laži, krivice, ker ga napadajo za nič. Kdor čuti, da se mu godi krivica, je zelo močan. Zato jih Goldenbruk prežene. Ko končno najde Sanjo — tudi ona ni več takšna, kot je bila v zalivu. Ljudje se spreminjajo. Le njegov zaliv ostaja kot prej. Vsak ima svoj zaliv.

Knjiga bo dragocena za mlade bralce — posebno če bodo našli sobesednika, s katerim se bodo o njej pogovarjali.

Ob izidu II. knjige slovenske mladinske enciklopedije

I.
Že prva knjiga slovenske mladinske enciklopedije „Od A do Z“ pod naslovom „Mladi vedež“ v izdaji Mladinske knjige v Ljubljani letu 1973 me je zaposlila s prebiranjem, preverjanjem in še posebej s soočenjem samega sebe kot prosvetnega delavca, ki je iskal, dvo mil in upal, da bomo nekoč znali ubrati v vzgojnoizobraževalnem sistemu tudi pot, ki ne bo samo institucionalno določena, marveč uglasena z interesi našega mladega pokolenja.

Tako sem ob prvi izdani knjigi (izmed petih), sodim, dostojno izrazil največje zadovoljstvo, da je zagledala „luč sveta“. Kot knjigo premnogih potrebnih informacij učenec osnovne in tudi nadaljnjih sol, kot spodbuda za drugačen način izobraževanja, kot je bil v navadi, pa tudi kot knjiga, ki lahko odvrne odrasle — starše in učitelje od tradicionalnih načinov posredovanja resnic, ki smo jih bili vajeni.

Sodim, da so prvo kar obsežno knjigo tako sprejeli učenci, učitelji, starši in vsi, ki jim je vzgoja mladega rodu pri srcu. V njej so bili namreč prispevki mnogih sodelavcev, ki jim naša družba priznava strokovno razgledanost, pedagoško učinkovitost, didaktično doslednost, etično usklajenost med besedami in dejanji in estetsko okus.

Ne bom ponavljal že v istem letu izraženega mnenja v dnevnem časopisu. Po enem letu uporabe lahko samo potrdim neizglednost poti, ki je vodila dvajset sodelavcev ob tej izdaji.

II.

V isti sapi je bila za naslednje leto 1974 napovedana že druga knjiga iz zbirke petih, pod naslovom „Od Vikingov do astronavtov“.

Njen avtor je Tomaž Weber, profesor na pedagoški akademiji v Ljubljani in seveda množica avtentičnih pričevalcev; zbral jih je kar iz bogate zgodovinske zaloge.

Ta knjiga slovenske mladinske enciklopedije nas je ugodno presenetila. Presenetila glede razporeditve snovi, izbire vsebine pričevanj raziskovalcev, besednega in slikovnega bogastva, predvsem pa s psihološko, metodično in didaktično poglobljenostjo in usmerjenostjo za bralca, da za vsako področje, ki ga obravnava, najde veliko pobud za nadaljnje poglobljanje, dopolnjevanje in za ponovno lastno ovrednotenje.

Prvič se je zgodilo, da smo v knjigi našli nedvoumno oceno raziskovalnih odkritij, ki so celo nepismene ljudi ob raziskovalnem nagonu privedla do dosežkov, odkritij, izumov. Prav podatki o mnogih posameznikih, ki so sledili temu nagonu (po uveljavljanju), pa nas in mladi rod lahko prepričajo, da ni vsaka težnja za novimi hlastanji za materialnimi dobrinami, saj zvemo, da je večina raziskovalcev, domiselnežev in novatorjev pristala v revščini, v katero so jo pahnil lakomni pridobitniki — izkoriščevalci.

Posebno vrednost predstavljajo ne docela ali vsaj ne „na ves glas“ izražene resnice, ki jih kar mrgoli v knjigi. V njej beremo npr. tole: „Težko bi rekli, kaj je mikalo človeka, da jih je hotel osvojiti (gora — op. pisca). Morda izrazimo to najlepše z mislijo osvajačev Eweresta E. Hilaryja, ki je dejal: „Mikajo me zato, ker so ...“

Prof. Tomaž Weber tako ne razglasa samo „svojih“ resnic. Zbral, razporedil in objavil je poročila tistih pričevalcev, za katere je značilna zgodovinska, geografska in družboslovna verodostojnost. Če je ob tem dal z izpovedanimi in nedorečenimi resnicami poseben poudarek možnostim sklepanja in vrednotenja, je storil to, česar smo se mnogi pedagoški delavci izogibali. Namreč da bi spodbujali svoje mlade sodelavce tudi k temu, da bi nas po svojih spoznanostih z razmišljanjem in ustvarjalnostjo tudi presegli.

Prav v tem pa je v drugi knjigi enciklopedije storjen skorajda prestopen korak. Tisti, ki bo nenehno spodbujal k umevanju zgodovine in družboslovja v preteklosti kot praktičnega spoznavanja za zaznavanje sedanjosti ter za žrtve in dejavnost v korist prihodnosti.

Avtor je postavil znanosti in zanimanje zanje ne-le na pravo mesto, marveč prav na brezkončen tir uveljavljanja mladega rodu. Nemajhno uslugo pa je storil tudi današnjim prizadevanjem za uveljavljanje šole s celodnevni delom in življenjem v njej.

IVAN BERCE

Pavle Zidar

Kože

(IZDALA DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE)

Zbirka treh pripovedi, katerih osrednje težišče sta ljubezen in smrt. V prvi zgodbi „Maščevanje je jed“ načelnja pisatelj polne odnosa moža in žene še vprašanje otroka in matere. Namreč neznanega otroka, ki vede ali nevede vse življenje hlepi po materi in jo išče. Mnogi od takšnih moških poskušajo milo ali s silo iz svojih žena napraviti matere. Tako nastajajo nesporazumi, katere tako rekoč ni krivca. Obstoji zlo dejanje, krivda je. A komu naj jo napravimo? Mrtvi materi? Sinu, ki ni zmožen odrasti? Ženi, ki ni zmoгла biti mati svojemu možu? In pisatelj razpreda rast in preživetje takih otrok, ki v podzavestni želji po ljubezni naredijo človeštvu toliko dobrega, kakor le redki zaželeni otroci. Kadar jim zmanjka moči, se umaknejo v samomor. Tako je tudi v tej zgodbi.

„Na gmajni“ je skoraj pesem preproste, enovite in trajne ljubezni dveh kmečkih ljudi: mnogo dela, otrok, muk — in pripadnosti. Na dan, ki je nad vsa pričakovanja lep, živ in vznemirljiv, se odpre ženi preteklost, kot da se je zgodila včeraj. Mož odide v gmajno po stelo. Čuti v sebi mlade moči — čeprav jih ima čez sedemdeset let.

Vse svoje življenje začuti v sebi. In tam na kupu stelje — smrt. „Maša“ je pripoved o kmečkem očancu, ki je desetletja vnaprej v spanju „slišal datum svoje smrti“. Ko ta dan pride, prinese hlače strahu. A glej, prinese mu že tudi moč. Tisto, ki jo človek začuti pred pomembno odločitvijo. Umre mirno ob svojem čebelnjaku.

N. M.

Še o obletnici partizanskih učiteljev

Pri branju dopisa Obletnica partizanskih učiteljskih tečajev, objavljenem v Prosvetnem delavcu 27. decembra 1974, so ob podatku o majhni udeležbi nastala vprašanja in celo mnenja, da je zapustil pretežni del teh učiteljev prosvetno stroko zato, ker jih poveljna prosvetna uprava ni dovolj upoštevala zaradi njihove izobrazbe, zato ker so od učiteljev preveč zahtevali, jim premalo pomagali pri njihovi nadaljnji izobrazbi itd.

Od 82 gojencev obeh tečajev v poletju in jeseni 1944 v Dobličah je bilo na obletnici 35 udeležencev. To seveda ne pomeni, da je toliko teh učiteljev zapustilo učiteljsko službo iz navedenih, v resnici pa nemišljenih razlogov.

Ker so k prireditvi sestanka spodbudili nekdanji tečajniki, ki so sedaj razkropljeni po vsej Jugoslaviji in so med seboj v slabih pismenih zvezah, niso organizatorji prireditve vedeli za njihova bivališča. Pošte so vračale pismena vabila, ker so se naslovniki preselili.

Sestanek jubilarov je podprl republiški sekretariat za prosveto in kulturo. Prisrčno je bilo srečanje mnogih, ki se niso videli od konca tečaja. To je trideset let. Takrat so se razšli polni vedrine, tovarštva, volje do dela, na pot — skozi sovražne ovire, zasede in neštete nevarnosti na določena učna mesta. Vodila jih je tista delovna zagnanost, ki so jo povzeli v tečaju od predavateljev, intendantov in vaščanov, ki so mlade tečajnike vzljubili. Vedeli so, kaj od teh mladih ljudi, ki so hoteli postati v hudih časih učitelji, lahko pričakujejo. Ti tečajniki — mladinci so imeli ustrezno poprejšnjo izobrazbo, bili so aktivisti OF, preganjal jih je okupator, ena udeleženka pa je bila celo obsojena na smrt; rešili so jo tik pred ustreliščev.

Delovni dan tečajnikov je trajal od jutra do večera: predavanja, študij, hospitacije v razredih, pevske vaje, pisanje priprav na pouk, učni nastopi, izpiti, pevski nastop v radio OF v Črnomlju, kar so izvedli z veseljem in pri tem drug drugemu pomagali.

Okrajna prehranjevalna komisija v Črnomlju je tečaju v glavnem nakazovala meso in maščobo, drugo hrano pa so iskali in dobavljali šolski upravitelj Dušan Kavšek, Lojze Krumberger in France Marolt. Mnogo je tečaju pomagala s prehrano družina Štuparjeva in Križevske vasi pri Metliki.

Predavatelji: France Brenk, Jože Dolgan, Marija Drnovšek, Bogomil Gerlanc, Beta Hudales, Drago Korošec, Martin Mencej, Vilma Širko, Karel Štrbenk, Drago Vončina in Venceslav Winkler so v tečajih podali in utrdili učno snov, ki je bila predpisana v posebej za te tečaje določenem učnem načrtu. Pri pevskem pouku in zboru se je posebno izkazal pevovodja Drago Korošec, ki je s pevskim zborom nastopil v OF radiu v Črnomlju. Za vedro razpoloženje tečajnikov je skrbel s priložnostnim petjem Dušan Kavšek.

Končni izpiti tečajnikov so bili ob prisotnosti odposlanca predsedstva SNOS in so pokazali nepričakovani učni uspeh. Od 82 gojencev je bilo 58 odličnih, 20 prav dobrih in 4 dobri. To je bil rezultat skupinskega in individualnega učenja, ki se je začelo že v zgodnjih jutranjih urah v vseh kotih šolske zgradbe ali celo v šolski drvarnici in v trtju Dobličke gore.

Mladi učitelji iz prvega tečaja so bili nameščeni večinoma na dolenskih in belokranjskih šolah, iz drugega tečaja pa so se vrnili nazaj v Zasavje, na Koroško ali Štajersko. Vsi so v najtežjih časih do osvoboditve in prvih letih obnove mnogo prispevali v korist šolstva in zapolnili velike vrzeli, ko je primanjkovalo učiteljev.

Ljudska oblast je te tečajnike in njihovo delo nenehno spremljala, jih upoštevala, jim pravila izobraževalne tečaje, omogočila prehodne izpite, učiteljski zrelostni in usposobljenostni izpit in podpirala tudi njihov nadaljnji študij na višji in visoki šoli, da so dosegli naslov predmetnega učitelja, profesorja in celo zdravnika. Priznanje njihovega delu in pedagoškemu uspehu je bil sprejem na republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo ter spodbudne besede sekretarke Ele Ulrih-Atene in profesorja Borisa Žuherla. Zato je bilo to snidenje tako veselo, živahno in polno pripovedovanja o osebnih doživetjih v teh letih. Soglasno je bilo sklenjeno, da bo prihodnji sestanek letos poleti v Dobličah. Nanj so že sedaj vabljeni tudi vsi tisti, ki so bili lani zadržani ali niso vedeli zanj.

DRAGO VONČINA

Delo, ki nam je lahko zgled

Na gradbeni tehniški šoli v Ljubljani je bila prejšnji mesec prva seja sveta za ljudsko obrambo, ki so se je udeležili tudi družbenopolitični delavci, predstavniki vojaških starih in predstavnik za šolstvo. Govorili so o civilni zaščiti na gradbeni tehniški šoli ter o pouku obramba in zaščita.

Na začetku seje je gov. Hočevar, direktor gradbene tehniške šole, spregovoril nekaj besed o pomembnosti ljudske obrambe ter o pomembnosti predmeta obramba in zaščita. V svojem govoru je ugotovil, da tema dvea naloga na vseh šolah pomašvečajo premalo pozornosti. Na žalost se povsod zgovarjajo, da ni denarja. Da pa se kljub pomankanju denarja, seveda z

dobro voljo vseh in z nekaj iznajdljivosti, da marsikaj narediti, so pokazali prav na gradbeni tehniški šoli.

Zatem je gov. Udovič seznanil udeležence z delom civilne zaščite v lanskem letu. Na gradbeni tehniški šoli delujejo štiri enote, in sicer: gasilci, prva pomoč, enota za red in varnost ter enota RKB. Člani teh ekip so profesorji in dijaki. V minulem obdobju so večkrat izvedli nekatere akcije, kot na primer evakuacijo dijakov iz razredov v primeru potresa. Ob tej akciji so dijaki in profesorji pokazali izredno zavzetost. Lahko celo trdimo, da je uspeh presegal pričakovanja. K temu so pripomogli tudi načrti, ki naj se v takem primeru izvajajo. V vsa-

kem razredu gradbene tehniške šole so navodila, kako naj dijaki in profesorji ravnajo, če bo vojna ali elementarna nesreča. Poleg tega je v razredu tudi skica, kje naj tisti razred bo, ko zapusti šolski prostor.

Za enote prve pomoči in gasilce je bil v preteklem letu organiziran tečaj. Na izpostavljenih mestih v šoli so tudi orodja in pripomočki, ki bi bila potrebna ob nesreči. O poteku pouka obramba in zaščita je spregovoril prof. Lipovec. Najprej je povedal, da je pouk o obrambi in zaščiti v zadnjem letu kakovostno zelo napredoval. Tako so dijaki gledali kar 61 ur šolskih filmov o obrambi in zaščiti. Med najbolj množične akcije je v preteklem letu sodilo streljanje z zračno in vojaško puško. Ta tečaj so opravili vsi dijaki, skupno 910 fantov in deklet. Kot zanimivost naj povemo, da je bilo med strelci kar 225 odličnih in le 31 slabih. Slabi so nato opravili dodatni tečaj. Ob dnevu JLA so organizirali razstavo fotografij v prostorih gradbene tehniške šole. Na njej je bilo prikazano delo civilne zaščite na šoli ter življenje v JLA. To razstavo, ki se je lepo posrečila, so si ogledali vsi dijaki šole, skupina mladink in mladincev pa si je ogledala tudi inženirski center v Karlovcu.

V začetku letošnjega leta je bila na Rakitni praktična vaja za dijake četrtih letnikov. Prikazovala je, kako se postavi zaseda in izvede orientacijski pohod. Dijakom tretjih letnikov je bil namenjen orientacijski pohod. Tudi ti so dobro opravili svojo nalogo.

Za letos so si na gradbeni tehniški šoli zadeli podoben, vendar razširjen program dela. V ta namen bodo tudi razširili odbor od 15 do 20 članov. Ko smo slišali to poročilo, smo bili vsi enotnega mnenja, da je gradbena tehniška šola lahko zgled mnogim šolam. Seveda pa so ti dosežki odsev uspešnega dela in sodelovanja tako med profesorji kakor tudi med profesorji in dijaki.

ROMAN PROSEN

150-letne šole

Šola v LOKVAH (občina Sežana) je bila ustanovljena leta 1824. Poučeval je duhovnik Tomaž Kariž, in sicer v nemščini. Učilnico so imeli v župnišču. Leta 1827 je prišel na šolo učitelj Janez Tosti, ki je imel učilnico v svojem privatnem stanovanju. Leta 1884/85 so šolo razširili v dvorazrednico. Novo šolsko stavbo so zgradili leta 1886 in šolo leta 1903 razširili v tri, leta 1922 pa v štirirazrednico. Leta 1927/28 so Italijani premestili slovenske učitelje in popolnoma odpravili slovenski jezik. Leta 1943 so odprli slovensko partizansko šolo. Sedaj je v Lokvah podružnična šola osnovne šole Sežana.

Leta 1824 je bil poslan v KAPELE pri Dobovi (občina Brežice) kot prvi učiteljski kandidat cerkvenik in organist Jakob Koprišek. Učilnico je imel v privatni hiši. Od leta 1829—1867 so imeli pouk v kupljeni in preurejeni leseni hiši. Leta 1867 so zgradili novo šolsko poslopje z eno učilnico in leta 1900 drugo s štirimi učilnicami ter šolo razširili v štirirazrednico. Leta 1941 je imela kapelska šola v šestih oddelkih 262 učencev. Med okupacijo je bil reden pouk v nemščini. Poučevali so nemški učitelji, in sicer otroke Kočvarjev, ki so jih naselili Nemci, in bukovinskih Nemcev. Oktobra leta 1941 so skoraj vse domačine preselili v Nemčijo. Med njimi je bilo 252 šolskih otrok, ki so se vrnili v domači kraj po osvoboditvi. Sedaj deluje v kraju podružnična šola osnovne šole Dobova in ima okoli 40 učencev.

Leta 1824 so v DORNAVI (občina Ptuj) zgradili prostornejšo hišo, ki je imela eno učilnico in dve stanovanjski sobi. Stavba je bila zgrajena za takratnega učitelja Jakoba Muelerja, ki je poučeval do leta 1828. Leta 1827 je šola dobila naziv „občinska“. Zanimivi so podatki o učiteljevih dohodkih iz leta 1849, in sicer:

iz šolskega sklada	13 fl 54
iz lokalnih virov	
v denarju	31 fl
v naravi	12 fl
Skupno	56 fl 54

Prve podatke o številu šolskih otrok imamo iz leta 1839, ko je v zimskem času obiskovalo pouk 78 učencev, v letnem pa 65. Ker pa je bilo otrok vsako leto več, so leta 1889 šolo razširili v dvorazrednico, saj je bilo na šoli to leto 195 šolskih otrok. Šola so še nadalje širili vse do leta 1938, ko je postala šestrazredna. Šolsko stavbo so leta 1903 dvignili za eno nadstropje in leta 1930 ponovno preuredili. Šola ima danes ime po nekdanjem učencu domavske šole in znanem pedagogu dr. Franju Žgeču.

SLAVICA PAVLIČ

V Lomu pod Storžičem

Osnovna šola Lom pod Storžičem šteje skupno le 26 učencev — ki pa imajo kljub temu svoj pionirski odred G-34, imenovan po kurirski javki v tem kraju. Eden izmed njihovih pokroviteljev — Elektrotehna iz Ljubljane jim je za novo leto pripravil presenečenje: v Lom se je pripeljal pravi dedek Mráz z dvema medvedoma in z darili za vsakega šolarja. To je bilo veselja in improviziranega deklamiranja, petja, odgovorov na vprašanja iz preteklosti, na tista, kako živijo zdaj — pa tudi na vprašanje, kaj bodo postali.

Zahvala in pohvala pokrovitelju Elektrotehni! Ob tem pa še podjetju IMKO iz Ljubljane (tudi to je eden izmed pokroviteljev), ki je za letošnje novo leto poslalo v Lom bogato knjižno zbirko!

Albina Možina

PUTNIK

LJUBLJANA, TRG OF 15

Tel.: 31-542

organizira

ogled 13. mednarodne razstave učil v NUERNBERGU

DIDACTA

- 4-dnevno avtobusno potovanje z odhodom 9. 3.
- 2-dnevno avionsko potovanje z odhodom 12. 3.

Prijave sprejemajo poslovalnice PUTNIKA do zasedbe razpoložljivih mest. Bralci PROSVETNEGA DELAVCA imajo 10-odstotni POPUST pri prijavi do 20. II. in če ob prijavi predložijo kupon.

**Kupon
S PUTNIKOM NA DIDACTO
10% POPUST**

VZGOJA*VARSTVO

Otroci niso več sami

Starši so prihajali na delo. Mnoge med njimi, tiste, ki niso bili tako srečni, da bi imeli otroke v vrtcu, je vseh osem ur obremenjevala skrb za otroka. Otrok je v neprimernem varstvu, že izčrpani starši ne krotijo več malega neugnanca, otrok je sam doma... Kam z njim?

Osnovna organizacija Zveze komunistov Pivovarne Union je začela akcijo; da bi začasno rešila problem varstva otrok, je iskala notranje rezerve. Kako dati otrokom delavcev družbeno organizirano predšolsko vzgojo? Najbližji vrtec take dodatne obremenitve ne bi mogel sprejeti. V Pivovarni Union pa že dolgo skrbje za družbeni standard delavcev. Korak naprej? Vrtec!

V letu dni je Pivovarna Union kupila 12 dvosobnih stanovanj za svoje delavce. Tako so pridobili nadomestna stanovanja za družine, ki so prebivale v spodnjem nadstropju njihove vile na Celovski cesti 20. Ovine? Ni jih bilo malo, vendar za takšno akcijo, za katero so se zavzemali skoraj vsi člani kolektiva, katere uresničitev so starši nestrno pričakovali, in za katero so bili zadržani ljudje, delovni in trdno odločeni, da bo novo leto prineslo tudi nov vrtec, nobena ovira ni bila nepremagljiva. Projekt za preureditev je napravila inž. Majda Prijon, uresničiti pa so ga pomagali organi skupščine občine Ljubljana-Siška, predvsem tovariš Vlado Košir, sodeloval je vzgojnovarstveni zavod Milan Majcen, denar je dala Pivovarna Union.

Tri stanovanja so preurejena v tri igralnice, osrednjo garderobo, razdelilno kuhinjo, umivalnico s sanitariji, higienske prostore za osebe ter pedagoško sobo z izolirnico. Vse prostore veže vzdolžni hodnik, steklena stena loči vrtce od stopnišča. Pred zgradbo bo urejeno dvorišče s peskovnikom, zeleno površino in klopami ter zavarovano s nasadom in ograjo. Otroci bodo v rekreativne namene uporabljali Tivoli. Vzgojnovarstvena enota Pivovarne Union je izročena v upravljanje VVZ Milan Majcen, ki je najbližji vrtec. Medsebojne odnose sta VVZ in tovarna uredila z dogovorom, s katerim VVZ prevzema vse organizacijske, kadrovske in podobne obveznosti. V Pivovarni Union deluje komisija, ki je zadolžena za sprejem otrok v svoj vrtec. Član delovne skupnosti Pivovarne Union je član sveta zavoda. Če ostanejo mesta nezasedena, lahko sprejme otroke komisija za sprejem otrok VVZ Milan Majcen. Vzgojnovarstveni zavod Milan Majcen se je obvezal, da bo vsako šolsko leto sprejel v svoje oddelke dojenčkov pet otrok delavcev Pivovarne Union v starosti do 2 let in menjal starejše otroke. Prehrabeno je enota vezana na matični zavod, pri prevozu hrane pomaga tovarna. Oskrbna cena za otroke v tej enoti je enaka kot za otroke v matičnem vrtcu.

Vzgojnovarstvena enota Pivovarne Union lahko sprejme največ 60 otrok treh starostnih skupin: malčke, sredinčke in starejše, ki bodo tudi v tem šolskem letu deležni programa male šole. Pediatrinja vzgojnovarstvenega zavoda Milan Majcen dr. Božena Duler in patronažna služba sta prevzela zdravstveno nadzorstvo tudi nad otroki v tej enoti.

Pivovarna Union je dokazala, da predšolska vzgoja ni le družbena skrb, temveč skrb vseh, ki nam ni vseeno, v kakšnih razmerah in s kakšnimi socialnimi razlikami se razvijajo otroci v najbolj občutljivem obdobju za razvoj človekove osebnosti, v predšolski dobi.

V občini Ljubljana-Siška ravnanje Pivovarne Union ni osamljen zgled.

Za širjenje materialne baze predšolske vzgoje in varstva so poskrbele še druge delovne organizacije: Litostroj, je pripravljal gradnjo in razširitev VVZ Litostroj, Slovenija avto, ki je pripravila prostor za 38 otrok svojih delavcev, Klinične bolnišnice, ki so priskrbele prostor za 39 otrok staršev, zaposlenih v bolnišnici Petra Držaja, tovarna Lek za 52 otrok, v Medvodah pa so prispevali k nakupu dveh stanovanj za potrebe predšolske vzgoje Donit, Color, Kmetijska zadruha, Veletrogovina Loka. Krajevna skupnost Milan Majcen, Slovin in Fructal Alko pa so prispevali k preureditvi prostorov za 20 otrok v VVZ Milan Majcen.

Kljub posluhu nekaterih podjetij v občini Ljubljana-Siška pa trenutno čaka na prostor v vrtcih še vedno 928 otrok.

Potrebno bo torej še veliko razumevanja, pomoči in dela.

ZMAGA GLOGOVAC

Svet osnovne šole
PROF. DR. JOSIP PLEMELJ BLEĐ

razpisuje prosto delovno mesto računovodje za nedoločen čas.

Pogoji: kandidati morajo imeti poleg potrebnih moralno-političnih lastnosti tudi končno ekonomsko srednjo šolo in 5 let delovnih izkušenj na delovnem mestu računovodje.

Poskusna doba 2 meseca.

Nastop službe po dogovoru.

POSEBNA OSNOVNA ŠOLA V LAŠKEM

RAZPISUJE PROSTO DELOVNO MESTO

učitelja za tehnični pouk

Nastop službe s 1. februarjem 1975. Drugo po dogovoru.

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA SKUPŠČINE OBČINE SLOVENSKE KONJICE

razpisuje delovni mesti:

1. ravnatelj posebnih osnovnih šol v Slovenskih Konjicah

2. ravnatelj osnovne šole „Boris Vinter“ Zreče

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

— pod 1: da ima visoko izobrazbo ortopedagoške smeri in 3 leta izkušenj ali višjo izobrazbo ortopedagoške smeri in 5 let izkušenj.

— pod 2: da izpolnjuje pogoje za učitelja osnovne šole, določene z zakonom o osnovni šoli, ter najmanj 5 let vzgojnoizobraževalnih izkušenj.

— od kandidatov se zahteva, da se odlikujejo v pedagoškem delu

— da imajo organizacijske sposobnosti

— in da so moralno-politično neoporečni.

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev je treba poslati komisiji za volitve in imenovanja skupščine občine Slovenske Konjice v roku 15 dni od dneva objave razpisa.

Ni prehoda za pešce. (Foto: D. Metljak)

Kdaj in kako varno prečkamo cesto?

V roke nam je prišlo poročilo delavcev milice iz Ljubljane, ki ugotavlja, da šolska mladina kaj malo upošteva prometne predpise o prečkanju ceste. Med drugim je zapisano tudi tole: „Zlasti otroci 4. in 5. razreda prečkajo cesto zunaj prehoda za pešce, čeprav je v bližini označen prehod, nedaleč od tega pa je celo prehod, zavarovan s semaforom. Toda prav na tem prehodu otroci često prečkajo cesto tedaj, ko gori na semaforu rdeča luč, torej, ko je ne bi smeli.“

Ker ta primer gotovo ni izjemen, smo se odločili, da napišemo nekaj prav o varnem prehodu čez cesto. Mnogi pešci namreč menijo, da jim je z novim prometnim zakonom dovoljeno prečkanje ceste na prehodih kdajkoli in kakorkoli.

Najprej povejmo, da je to vprašanje eno izmed najbolj pomembnih, ko je govor o varnosti človeka na cesti. Prehod čez cesto pomeni stopanje na prometno površino, ki ni samo pešceva, ampak je namenjena tudi motornim vozilom in drugim. To so najbolj nevarne prometne površine, kjer se smrtno ponesreči največ pešcev.

Novi cestno prometni predpisi natančno predpisujejo odnose med vozniki in pešci na cestah. Prav je, da mora voznik paziti na pešce, ki so na vozišču ali stopajo nanj; ko se približuje zaznamovanemu prehodu za pešce, mora voziti še posebno previdno in s tolikšno hitrostjo, da lahko ustavi vozilo pred prehodom, če je to potrebno.

Prav je tudi, da mora pešec, preden stopi na zaznamovan prehod za pešce, na katerem promet ni urejen s svetlobnimi prometnimi znaki, in tudi ne z znaki, ki jih daje pooblaščen oseba, paziti na oddaljenost in hitrost vozil, ki se mu približujejo. Kaj to pomeni, ni težko razumeti. Pomeni, da tudi pešci ne smejo stopati na prehod kadarkoli in da so pri tem dolžni paziti tudi na promet drugih vozil.

Kar pa zadeva prečkanje ceste zunaj prehodov za pešce, je pešcem to dovoljeno le tedaj, če v bližini kraja prečkanja ni vozil, ki bi jih pešec lahko oviral in pa da je najbližji zaznamovan prehod oddaljen več kot 100 m od nameravanega kraja prehoda čez cesto.

Predpisi so jasni, s tem pa tudi dolžnosti in pravice voznikov in pešcev. Treba je le paziti, da drug drugega ne bodo ovirali ali z nepravilnim ravnanjem spravljali v nevarnost.

Šolska mladina, tako menimo, ve, kje in kdaj lahko gre čez cesto. Vendar tega ne upošteva, vsaj za nekatere lahko to trdimo. Zato se bodo morali starši in učitelji še zelo prizadevati, da bomo obvarovali otroke pred nesrečami na cesti.

MARJAN METLJAK

Obvestilo naročnikom

Letošnji drugi številki Prosvetnega delavca smo spet priložili polno listino, zato prosimo naročnike, naj nam čimprej nakažejo naročnino za tekoče leto, ki znaša 50,00 din.

Še posebej prosimo tiste naročnike, ki so nam konec lanskega decembra kljub opozorilom in opominom še vedno dolgovali nad 6 milijonov starih dinarjev, naj čimprej poravnajo svoj dolg, ker nam s svojo nerednostjo povzročajo samo veliko dela in finančnih težav.

UPRAVA PROSVETNEGA DELAVCA

prosvetni delavec

List izdajata republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS in izobraževalna skupnost SRS — Izhaja štirnajstredno med šolskim letom — Ureja uredniški odbor.

Direktorica in glavna urednica Neža Maurer, odgovorna urednica Marjana Kunej, tehnična urednica Tea Dominko.

Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/1, telefon 315-585.

Naslov uprave: Ljubljana, Natorjeva 1/1, telefon 22-284, poštni predal 355-VII.

Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Letna naročnina: 50 din za posameznike, za šole in druge ustanove 80 din. Št. tek. računa 50100-601-16915

Tiska ČZP Ljudska pravica. ISSN 0033-1643

Po mnenju sekretariata za prosveto in kulturo SR Slovenije je list „Prosvetni delavec“ prost temeljnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko I. odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu).

V ŠVEDSKIH VRTCIH: VEČ PROSTORA IN VEČJI STROŠKI

Že lani je švedska vlada povečala pomoč občinam za vrtce od 1500 na 6500 kron za vsakega otroka.

Stroški za enega otroka v vrtcu znašajo letno 16.000 kron; kljub temu morajo občine še vedno prispevati 7.500 kron. Preostalih 2000 kron plačajo starši.

Zadnji podatki so pokazali, da je v švedskih vrtcih prostora za 115.000 predšolskih otrok; kar 40 do 50 % jih je na območju Stockholma.

V vsej državi je okrog 300.000 predšolskih otrok in 200.000 otrok v nižjih razredih osnovne šole, katerih matere so zaposlene tedensko 20 ali več ur.

Komisija za predšolsko vzgojo meni, da bodo do leta 1981 potrebovali prostor za približno 150.000 predšolskih otrok. Predlaga, naj bi zaposlovali samo kvalificirane učitelje, na vsakega pa naj bi prišlo 16 do 18 otrok. Če bi bil ta predlog sprejet, bi potrebovali do leta 1981 še 8.300 kvalificiranih učiteljev. Izobraževali naj bi jih v reformiranih pedagoških šolah. Študij bo trajal tri leta.

ZDAJ ŠTUDIJ ZDAJ DELO

Zveza za proučevanje širjenja znanstvenoraziskovalnega dela (A. E. E. R. S.) je lani organizirala kolokvij, na katerem so razpravljali o možnostih, da bi študenti med študijem tudi praktično opravljali poklic, za katerega se pripravljajo. Tako stališče temelji na ugotovitvi, da se po vsem svetu zmanjšuje zanimanje mladih za študij na univerzi. Mladi namreč menijo, da je današnja univerza „izolirana in neprilagojena ustanova, ločena od resničnega življenja“, ki s tem „podaljšuje mladoletni status mladih“. Vedno več visokošolskih učiteljev si prizadeva, da bi organizirali take oblike študija, ki bi motivirale mlade. To dokazujejo poskusi v Kanadi, ZDA, Veliki Britaniji, ZR Nemčiji, na Kubi, na Švedskem, v SSSR in Romuniji.

Udeleženci kolokvija so predlagali, naj bi na francoskih univerzah poskusno organizirali tako imenovani izmenični pouk.

Predlagali so celo model, po katerem naj bi študent po določenem času študija na univerzi tudi praktično preveril pridobljeno znanje. To „preverjanje“ naj bi se v prihodnje ne imenovalo več „staž ali praksa“, temveč „začasna zaposlitev“. Trajati ne bi smela manj kot šest mesecev. V tem času bi študent prejemal ustrezno nadomestilo in užival vse pravice, ki jih imajo zaposleni. Če je le mogoče, naj bi bila prva „začasna zaposlitev“ organizirana na univerzi; tako bi se študent lahko že v začetku (večina meni, naj bi bilo to v II. letu študija) spoznal z družbeno stvarnostjo. Druga „zaposlitev“ bi bila ob koncu študija v neki delovni organizaciji. Udeleženci kolokvija so menili, naj bi bilo to praktično preverjanje organizirano na vseh fakultetah, ne samo na tehniških ali tehnoloških.

Ni dvoma, da bi uresničitev te zamisli omajala ustaljene navade in obstoječe strukture. Gotovo pa je — tako so menili udeleženci kolokvija — da bi sprememba zelo koristila ne samo študentom in učiteljem, temveč tudi delovnim organizacijam.

POMOČ OGROŽENIM

Lani so v Avstraliji ustanovili zvezno komisijo za šole. Naloga te komisije je bila proučiti, kakšne so možnosti za izobraževanje ogroženih otrok. Komisija je obljubila 45 milijonov dolarjev pomoči tistim državnim šolam, v katerih se izobražujejo ogroženi otroci. Šole dobe to pomoč le tedaj, če temeljito spreminijo programe dela s temi otroki.

Menijo, da je v 200 državnih šolah Avstralije 60.000 ogroženih otrok ali takih, ki nimajo možnosti za izobraževanje. Otroci so zbrani v osrednjih šolah Melbourne iz Sidneya; tam je namreč veliko priseljencev.

Menijo, da morajo programi, po katerih naj bi pomagali tem otrokom, vsebovati: skupinske počitnice, taborjenje, obiske muzejev in galerij.

ZAKONI VARUJEJO NARAVO

Japonci so znani ljubitelji narave, slovijo pa tudi po tem, da znajo izvajati ukrepe za varstvo narave.

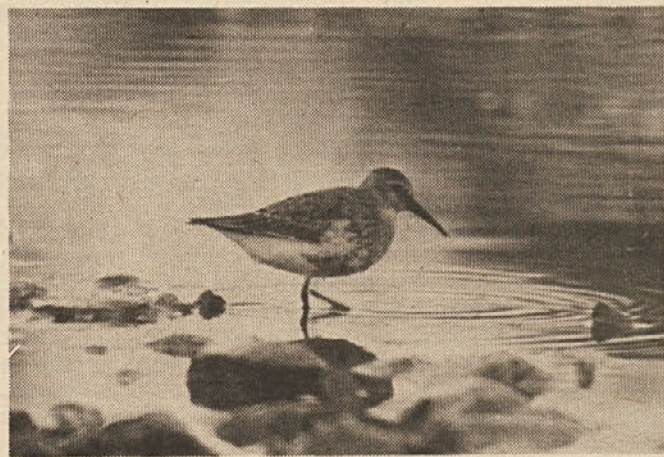
Prvi zakoni s tega področja so bili izdani že leta 1868 (zakon o zaščiti kulturnega bogastva). Leta 1919 je začel veljati zakon o zaščiti zgodovinskih in naravnih znamenitosti, nato je izšel zakon o zaščiti glade lova na ptice in divje živali (l. 1918); ta zakon je leta 1963 zamenjal nov zakon, ki velja še sedaj. Velja tudi še zakon o narodnih parkih, ki je bil sprejet leta 1931, zamenjan pa leta 1957. Zakon o zaščiti predmetnih zemljišč na območju prestolnice je bil sprejet leta 1966.

Leta 1971 je vlada ustanovila agencijo za življenjsko okolje. Najpomembnejše naloge agencije so skrb za naravne parke in zaščita življenja v naravi, pa tudi izvajanje zakona o zaščiti narave.

INŠPEKTOR Z MODRO IZKAZNICO

Na podlagi navodil republiškega sekretarja dobijo madeonski inšpektorji modre izkaznice, ki veljajo — če ni drugače označeno — eno šolsko leto. Inšpektor s tako izkaznico lahko preverja izvajanje zakonskih in drugih predpisov v vzgojnoizobraževalnih zavodih določenega območja — po zakonu o prosvetni inšpekciji.

Naš ptičji svet

Prodnik si išče hrano

PIRIODOSLOVNI MUZEJ SLOVENIJE je odprl razstavo „NAŠ PTIČJI SVET“, v katerem so prikazane ptice rek, potokov in močvirij. Naš namen ni bil predstaviti vse ptice iz omenjenih biotopov. Z razstavo smo skušali opozoriti na naš pestri ptičji svet, ki ga civilizacija čedalje bolj ogroža. Želeli smo poudariti, da je na vseh nas, da se zavzamemo za ohranitev narave in njenih prebivalcev.

Zavedati se moramo, da je živalski svet zaradi civilizacije že tako ogrožen, da se brez takojšnjega človekovega posredovanja ne bo mogel izogniti propadu. Skrajni čas je, da se vsi skupaj zavemo, da je narava s svojimi prebivalci tudi za človeka neprecenljive vrednosti in da jo moramo kot tako obvarovati. Človek bi se moral končno že zavedati, da s tem, ko odreka gostoljubje rastlinskemu in živalskemu svetu, uničuje okolje, v katerem živi.

Predvsem pa je važno, da na omenjeni problem opozarjamo mladino in jo tako vzgajamo. Sicer ne moremo upati, da bo dobil človek pravičen odnos do narave. Razstavo in stalne muzejske zbirke si lahko ogledate vsak dan od 10. do 18. ure, razen ponedeljka, ob sredah pa tudi od 16. do 18. ure. Če želite strokovno vodstvo, sporočite nekaj dni prej na telefon 22-451 ali pa pismeno.

IVO BOŽIČ

OSNOVNA ŠOLA NARODNEGA HEROJA JOŽETA KERENČIČA MIKLAVŽ PRI ORMOŽU

izredno razpisuje prostá delovna mesta:

- učitelja telesne vzgoje, PRU ali P, za nedoločen čas
- učitelja glasbene vzgoje, PRU ali P, za nedoločen čas
- učitelja likovne vzgoje, PRU ali P, za nedoločen čas

Rok prijave: 15 dni po objavi razpisa. Kandidati naj priložijo prijavi dokazila o šolski izobrazbi. O izbiri bodo vsi kandidati pismeno obveščeni 10 dni po preteku roka za prijave.

Stanovanje po dogovoru.

OSNOVNA ŠOLA OSKAR KOVAČIČ ŠKOFIJE

razpisuje prosto delovno mesto

učitelja telesne vzgoje.

Nastop službe TAKOJ ali po dogovoru.

Pogoji:

- PRU ali P telesne vzgoje za nedoločen čas
- absolvent ali študent ustrezne višje ali visoke šole za določen čas.

Stanovanje zagotovljeno.

kinematografi prikazujejo

no prenesel na film. Film je dobro posnet (kamera Jure Pervanja), dobro zmontiran, skratka, lepo ga je gledati. Vendar pa gledalca ne zadovolji. Zgodba temelji na zapletih, ki spominjajo na dobrega strička Capa v naših mladostniških letih. Težko pa v njej najdemo tistega duha, ki bi nam dal urico in pol zlahtne zabave. — mb

AGENT 007 je film o Jamesu Bondu, ki prihaja na zaslon z blestečo akcijo. Ponovno nam tiho in neopazno vsaja predsodke do ljudi drugih ras. Seveda pa to tudi zatemni blišč izvedbe. — mb

SNOOP je prijetna risanka o psičku, ki zaradi simpatije do neke deklice zapusti lastnika (tudi otroka), pa se vendarle vrne. Ljubezen ni preprosta reč. Vendar film ni namenjen najmlajšim. Asociativno plat filma bo dojel le zrejši gledalec. — mb

NORČIJA JERRYJA LEWISA je novejši film z Jerryjem Lewisom v glavni vlogi. Situacijska komika, ki naj bi bila alfa in omega tega filma, naj bi bila tudi dokaz za didaktično poanto filma; vendar pa je v vsem tako malo duha, da je prava škoda, da film sploh predvajajo v naših kinematografih. — mb

POMLADNI VETER je drugi film režiserja Ranka Ranfla, ki je vse svoje znanje in izkušnje, pridobljene na televiziji, uspeš-